

Sēlija – sākums ir šodien

Latvija

Sēlija ir vēsturisks novads Latvijas Dienvidaustrumu daļā. Tā atrodas Daugavas kreisajā krastā - Aizkraukles, Jēkabpils, Augšdaugavas un Krāslavas pašvaldību teritorijās. Sēlijas administratīvās robežas pirmo reizi noteiktas 2021. gada Latviešu vēsturisko zemju likumā. 2023. gadā apstiprināts ģerbonis un 2024. gadā karogs -

Sēlijas ģerbonis

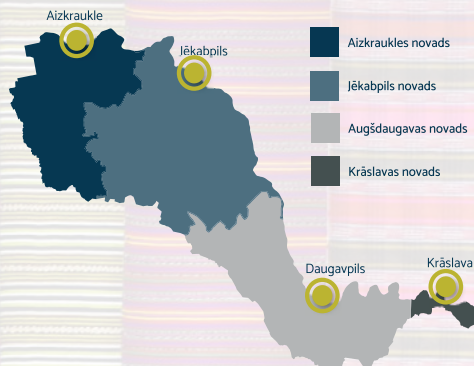
Sēlijas karogs

reģiona apdzīvotības modeli - viensētu grupas jeb skrajciemus, kuri ir kā *"cilvēku salas dabas vidū"*. Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas lauksaimniecība un mezsaimniecība saglabājas kā galvenās tautsaimniecības nozares, attīstās pakalpojumi un tūrisms.

Ainavai īpašu šarmu piešķir mazie, likumotie ceļi, kas akcentē ainaviskos skatus un velo izbraucienā ļauj sajukt dabas tuvumu visā tās krāšņumā. Plašāka informācija par velo maršrutiem Aizkraukles novadā pieejama mājaslapā www.visit aizkraukle.lv vai noskenējot kvadrāt kodu.

Latvijas kultūras dzīvē būtisku ieguldījumu devuši cilvēki, kuru saknes meklējamas Sēlijā. Nozīmīga loma Sēlijas patriotisma uzturēšanā ir Sēlijas kongresu norisei, kas uzsākta 1999. gadā pēc akadēmiķa Jāņa Stradiņa ierosmes. Svarīga nozīme ir tautas mākslas svētkiem "Sēlija rotā".

heraldiskie simboli. Sēlijas karoga krāsas ir karmīnsarkans, balts un sūnzaļš. Ģerbonī attēlots sarkanā laukā pretēji pagriezts, ejošs sudraba staltbriedis.

Novada attīstību pagātnē ievērojami ietekmējis nozīmīgais Daugavas tirdzniecības ceļš un aktīva sadarbība ar Lietuvu, kari un pārmaiņu laiki. Šodienas Sēlijas rietumos un vidienē iedzīvotāju vairākumu veido latvieši, bet uz austrumiem - daudznacionāls iedzīvotāju sastāvs ar dažādu konfesiju piederību. 2025. gada sākumā vēsturiskajā zemē dzīvoja ap 61 000 iedzīvotāju. Sēlijas ainava un reljefs veido

Šis informatīvais materiāls ir radīts projekta LL-00132 "Tūrisma piedāvājuma attīstība Sēlijā" (Weekend in Village) ietvaros, ko līdzfinansē Eiropas Savienības Interreg VI-A Latvijas-Lietuvas programma 2021.-2027.gadam. Par tā saturu pilnībā atbild Aizkraukles novada pašvaldība un tas var neatspoguļot Eiropas Savienības viedokli.

Līdzfinansē
EIROPAS SAVIENĪBA

Latvija - Lietuva

Foto: Jēkabpils Vēstures muzeja Brīvdabas nodaļa "Sēļu sēta", foto autors: Jānis Lācis

Vāka foto: Jaunjelgavas Vecpilsētas parks, foto autors: Vitālijs Prutskis

Kurzemes un Zemgales hercogistes periods

Kurzemes un Zemgales hercogiste dibināta 1562. gadā. Tajā apvienoja bijušos Livonijas ordeņa īpašumus uz dienvidiem un rietumiem no Daugavas, kuros tika iekļauta arī visa Sēlija līdz pat tagadējā Krāslavas novada Kaplavas pagastam. Tā bija autonoma Lietuvas lielkņazistes, vēlāk Polijas-Lietuvas ūnijas vasaļvalsts, kas pēc pārvaldes formas bija konstitucionāla monarhija. Tās valdnieks bija hercogs, kura amatu mantoja tā pēcnācēji. Kurzemes un Zemgales hercogistes sastāvā Sēliju sauca par Augškurzemi, Augšgalu vai Augšzemi, un tā ietilpa hercogistes Zemgales daļā.

Šis vēstures periods ir būtisks politiskās, sociālās, kultūras un mentālās vides formēšanās posms, kura ietekme izteikti jūtama mūsdienā Sēlijā. Tas krasi nodala Sēliju no Latgales gan pārvaldības formu, gan reliģiskās ietekmes jomās. Hercogistes

periods ar tā vājo centralizāciju un liberālo attieksmi pret iedzīvotāju konfesionālo piederību ļoti lielā mērā sekmēja katras apdzīvotās vietas un pat katra cilvēka individualitātes veidošanos, izvēles brīvību un paļaušanos uz saviem un tuvākās kopienas resursiem vairāk, nekā uz lielā attālumā esošās pārvaldes struktūras noteikumiem. Tāpat hercogistes laiks sekmējis Eiropas apgaismības ideju ieplūšanu, stiprinājis iekšējo un dziļi specifisko sakralitātes izpratni, paaugstinājis lasītpratēju skaitu, ko lielā mērā veicināja luterāņu draudzes.

Spilgtas 15.-17.gs. liecības Sēlijas teritorijā ir Jaunjelgavas vēsturiskais centrs, Neretas muīža, Viesītes Āžu krogs, Dignājas, Neretas un Zasas luterāņu baznīcas.

1. Jaunjelgavas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.616916, 25.082449
2. Neretas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.199961, 25.313856
3. Jēkabpils novada tūrisma informācijas centrs
GPS 56.497773, 25.865887
4. Daugavpils tūristu apkalpošanas centrs
GPS 55.870916, 26.517427
5. Krāslavas novada tūrisma informācijas centrs
GPS 55.900801, 27.161148
6. Jaunjelgavas vēsturiskais centrs
GPS 56.619647, 25.082809
7. Neretas muīža
GPS 56.154934, 25.296251
8. Neretas luterāņu baznīca
GPS 56.205180, 25.307323
9. Āžu krogs Viesītē
GPS 56.350240, 25.555726
10. Zasas luterāņu baznīca
GPS 56.296087, 25.976684
11. Dignājas luterāņu baznīca
GPS 56.301181, 26.172415

12. Ilūkstes jezuitu klosteris
GPS 55.976817, 26.298913
13. Ēģiptes luterāņu baznīca un Vilkiemīstes
GPS 55.747784, 26.3117794
14. Elnes katoļu baznīca
GPS 55.890870, 26.712974
15. Subates vēsturiskais centrs
GPS 56.003103, 25.906619
16. Hercoga Jēkaba kanāla fragments
GPS 56.134371, 25.862771
17. Skursteņkrogs un Dokes upes tilts
GPS 56.122552, 25.827844

Foto: Neretas luterāņu baznīca, foto autors: Ingus Pugačovs

Daba un ainava Sēlijā

Sēlijas vēsturiskās zemes robežas nosaka gan dabiskie ģeogrāfiskie veidojumi – Daugava un Sēlijas paugurvalnis, gan valstu robežas ar Lietuvu un Baltkrieviju. Mazie ciemati starp Sēlijas pauguriem un nelielām upēm veido unikālu ainavu. Purvi, meži, pļavas un savvaļas dzīvnieki ir tikpat svarīgi kā cilvēki. Tie ir spēka, identitātes un dzīvesveida avots, pret tiem izturas ar bijību un dziļu cieņu. Akcentu ainavai piešķir mazie, likumotie ceļi. Īpaši izceļams ir ceļa posms Daugavas tuvumā no Jaunjelgavas līdz Jēkabpilij, un tālāk līdz Dvietei. Daugavas krastu skaistumu atklāj Jaunjelgavas promenāde un Jēkabpils dambja pastaigu takas. Laivotājus vilina mazās upes Mēmele un Suseja, unikālu laivošanas pieredzi pavasara palu laikā var gūt Dvietes palienē. Noslēpumains dabas objekts ir Korkuļu ūdensriņķis, kur

ģeoloģisku procesu rezultātā upe pazūd pazemē un tālāk turpinās kā sausgultne. Šī ir lielākā upes ūdeņu pārplūdes vieta Latvijā, ko iespējams tiešā veidā novērot dabā. Klaucānu un Priekulānu ezeri ir mājvieta peldošajam ezerriekstam, kas ir viena no visretākajām augu sugām Latvijā, ir iekļauts Latvijas Sarkanajā grāmatā, un to plūkt ir aizliegts. Dabas baudītāju uzmanību piesaista Saukas, Daugavas loku, Dvietes palienes, Medumu ezeraines, Silenes un Sventes dabas parki, kā arī Augšzemes un Augšdaugavas aizsargājami ainavu apvidi. Reljefa dažādību veido daudzskaitlīgie pilskalni un senvietas. Sēlijā atrodas trīs Strūves ģeodēziskā loka punkti – “Jēkabpils”, “Bristene” un “Dabors – kalns”, kur atrodas 28 metrus augstais skatu tornis, no kura vērojama plaša tipiskā Sēlijas ainava.

1. Jaunjelgavas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.616916, 25.082449
2. Neretas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.199961, 25.313856
3. Jēkabpils novada tūrisma informācijas centrs
GPS 56.497773, 25.865887
4. Daugavpils tūristu apkalpošanas centrs
GPS 55.870916, 26.517427
5. Krāslavas novada tūrisma informācijas centrs
GPS 55.900801, 27.161148
6. Korkuļu ūdensriņķis
GPS 56.569759, 25.243694
7. Strūves ģeodēziskā loka punkts “Bristene”
GPS 56.581358, 25.359522
8. Strūves ģeodēziskā loka punkts “Jēkabpils”
GPS 56.501567, 25.856734
9. Strūves ģeodēziskā loka punkts
“Dabors – kalns” un Taborkalna skatu tornis
GPS 56.584197, 25.692274
10. Klaucānu ezers
GPS 56.351112, 25.761858

Foto: Taborkalns, foto autors: Kaspars Silīnš

Amatniecība un prasmes

Sēlijā ir stipras un dzīvi uzturētas amatniecības tradīcijas. To prestižu nosaka laika gaitā izveidota vērtību skala, kurā lielākā nozīme ir tam, ko tu proti, nevis tam, kas tev pieder.

Sēlijas amatnieki lepojas ar augstiem kvalitātes standartiem, izstrādājumu estētisko un dizaina vērtību, to daudzveidību un tehnoloģiskajām zināšanām, kas balstītas kvalitātē, funkcionalitātē un kultūrvēstures elementu saglabāšanā. Amatnieks Sēlijā ir augstu novērtēts un cienīts, jo amatniecība ir viena no Sēlijas identitātes veidojošiem elementiem. Rokdarbnieki un amatnieki apvienojas interešu grupās, kuras bieži kļūst par biedrībām, tādējādi transformējot senās vakarēšanas tradīcijas mūsdienu dzīvei piemērotā veidā. Daudzviet tās veic arī saimniecisko darbību, tirgojot savus rokdarbus un amatniecības izstrādājumus

izbraukuma tirdziņos, kā arī uz vietas, uzņemot viesus un pieredzes apmaiņas grupas.

Amatniecības prasmes kopj vairākas biedrības Sēlijā – Kaldabruņas kopiena ar biedrību “Ūdenszīmes”, Dunavas kopiena ar biedrību “Dzīves prasme”, Bebrenes kopiena ar adīšanas studiju “Māra”, Leimaņu kopiena ar tās amatu māju “Rūķīši”. Interesantas ir savstarpēji atšķirīgās keramikas darbnīcas – melnā svēpētā māla keramikas ceplī “Bānītis” un “Velniņš” Daudzevā, Zandas Rageles keramikas darbnīca Neretā, Mareka Zavodnoja darbnīca Bebreņē un Andas un levas Svarānes darbnīca Zasā. Sēlijas amatniecības vēsturi un interesantākos faktus var iepazīt sēļu amatniecības centrā “Rūme” un “Sēlijas kultūrtelpā” Zasā, kā arī Jēkabpils Vēstures muzeja Brīvdabas nodaļas „Sēļu sēta” Amatu mājā.

1. Jaunjelgavas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.616916, 25.082449
2. Neretas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.199961, 25.313856
3. Jēkabpils novada tūrisma informācijas centrs
GPS 56.497773, 25.865887
4. Daugavpils tūristu apkalpošanas centrs
GPS 55.870916, 26.517427
5. Krāslavas novada tūrisma informācijas centrs
GPS 55.900801, 27.161148
6. Zandas Rageles keramikas darbnīca
GPS 56.200581, 25.322732
7. Melnās keramikas ceplis “Bānītis”
GPS 56.512354, 25.231274
8. Melnās keramikas ceplis “Velniņš”
GPS 56.512051, 25.231232
9. Koka karkasu siltumnicu ražotne “Kronīšu kokapstrāde”
GPS 56.269238, 25.172484
10. Brīvdabas muzeja “Sēļu sēta” Amatu māja
GPS 56.495963, 25.873599
11. Sēļu amatniecības centrs “Rūme”
GPS 56.294664, 25.981379

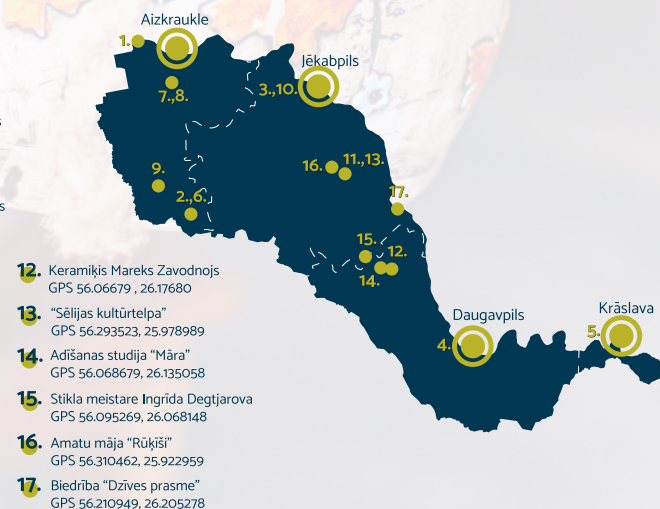

Foto: Zandas Rageles keramikas darbnīca, foto autors: Ingus Pugačovs

Tradicionālā arhitektūra un dzīves vieta

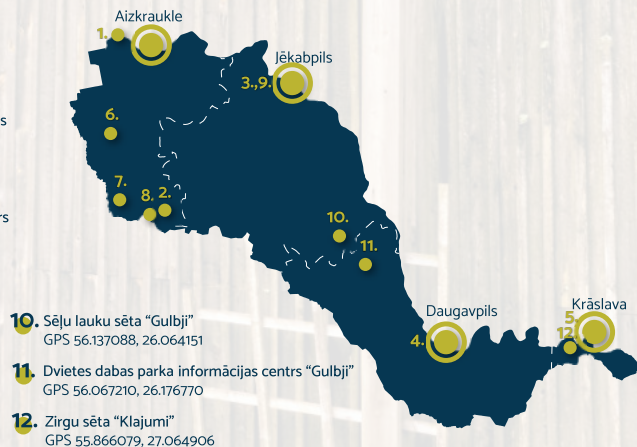
Sēlijai raksturīga vēsturiska, dažādiem atšķirīgiem etnosiem piederīgu iedzīvotāju migrācija, kas ietekmējusi saimnieciskās dzīves un kultūras jomas. Saimniekošana, sētu iekārtojums, ēku arhitektūra, piemājas dārzi, mājas iekšējais iekārtojums un sadzīves paražas, kādas tās ir šodien, Sēlijas ziemeļrietumos un dienvidaustrumos aizvien atšķiras. Par "tradicionālu" Sēlijas lauku saimniecību mūsdienās pieņemts uzskatīt 17. – 19.gs. sētas.

Sēlijas (Augšzemes) rietumos tika celti saskanīgās proporcijās veidoti dzīvojamo un saimniecības ēku tipi ar to funkcijām atbilstošu plānojumu, pārdomātām un rūpīgi darinātām konstrukcijām. Apbūves centrā atradās dzīvojamā māja ar vai bez dūmeņa, ap mājokli gar taisnstūrveida pagalma malām izvietojās saimniecības ēkas, bet ugunsnedrošās būves, piemēram, rijas novietoja tālāk no pārējām celtnēm. Pagalmu apņēma stāvkoku žogs. Gar ceļiem

ierīkoja stabu - guļkāršu vai citādas konstrukcijas žogus. Žoga funkcijas pildīja arī dažas pagalma malās uzceltās ēkas. Pagalmā iekļuva caur platiem, augstiem divdaļu vārtiem. Augstajiem vārtu stabiem bija konstruktīvi dekoratīvi atgāžņi (rokas), kas balstīja vārtu augšējo šķērsi, virs kura stiprinājās vārtu jumtiņš. Seno lauku sētu, kuras aizvien ir apdzīvotas un atvērtas sabiedrībai, šobrīd Sēlijā nav daudz. Jēkabpilī var apmeklēt Jēkabpils Vēstures muzeja Brīvdabas nodaļu - muzeju "Sēļu sēta".

Atsevišķas uzmanības vērti ir Sēlijas krogi, kuri stāsta gan par arhitektūru, gan cilvēku saskarsmes parašām un satiksmi, atklājot dabisko cilvēku kustību dažādos laika posmos. Unikāls un labi saglabāts ir Gricgales (Medņū) krogs Pilskalnes pagastā, kas ir autentisks un atvērts gan kopienas, gan plašākai sabiedriskajai dzīvei.

1. Jaunjelgavas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.616916, 25.082449
2. Neretas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.199961, 25.313856
3. Jēkabpils novada tūrisma informācijas centrs
GPS 56.497773, 25.865887
4. Daugavpils tūristu apkalpošanas centrs
GPS 55.870916, 26.517427
5. Krāslavas novada tūrisma informācijas centrs
GPS 55.900801, 27.161148
6. Zemnieku sēta "Ķiermeles"
GPS 56.383077, 25.073110
7. Gricgales (Medņū) krogs
GPS 56.223698, 25.111781
8. Pilskalnes muiža
GPS 56.188727, 25.242528
9. Brīvdabas muzejs "Sēļu sēta"
GPS 56.495963, 25.873599

10. Sēļu lauku sēta "Gulbji"
GPS 56.137088, 26.064151
11. Dvītes dabas parka informācijas centrs "Gulbji"
GPS 56.067210, 26.176770
12. Zirgu sēta "Klajumi"
GPS 55.866079, 27.064906

Foto: Jēkabpils Vēstures muzeja Brīvdabas nodaļa "Sēļu sēta", foto autors: Kaspars Silīņš

Kulinārais mantojums

Nav iespējams nospraust striktas robežas attiecībā uz Sēlijas kulināro mantojumu. Ēdienu par īpašu un Sēlijai pierakstāmu padara cilvēks, kurš to gatavo, vieta, kurā tas tiek pasniegts, pats pasniegšanas veids un unikālais stāsts, saskarsme ar vietas saimniekiem. Īpašs pasākums ir "Mājas kafejnīcu dienas" Sēlijā, kad ir iespējams baudīt ne tikai tradicionālus ēdienus, bet arī kultūras priekšnesumus un patīkamu atmosfēru vietās, kas ikdienā nav kafejnīcas. Sabiedriskā ēdināšana ir nozare, kas Sēlijā aizvien ir maz attīstīta, un kavēkli ir vairāk administratīvi un infrastruktūras īpatnību izraisīti, nevis cilvēku nevēlēšanās sekas.

Tiek uzskatīts, ka biešu lapīņu zupa ar kūpinātu caurudzīti un vārītu oļu, jeb "batviņi" ir viens no Sēlijas tradicionālajiem

ēdieniem. Knapsieriņi, zirņu pikas, kartupeļu desa un asinsdesa, kuģelis, bāba, guļbeņņiki, plaušu ēdiens šmurgulis, sautētas pupas - tie visi ir ēdieni, kas dažādos veidos sastopami arī citur Latvijā, tāpat Lietuvā un citās robežvalstīs. Kulinārā mantojuma ceļojumu piedāvā Gricgales (Medņū) krogs ar batviņiem, kuģeli, bukstiņputru un rauga pankūkām, Pilskalnes muiža ar saimnieces Irmas Tomsones ēdieniem un saimnieka Valda stāstiem. Tāpat tradicionālo virtuvi var nobaudīt Sēlpils "Boļānos", Rubenes "Gulbjos" un zirgu sētā "Klajumi", kur izjādes Daugavas lokos papildina sātīgs, sēlisks ēdiens.

1. Jaunjelgavas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.616916, 25.082449
2. Neretas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.199961, 25.313856
3. Jēkabpils novada tūrisma informācijas centrs
GPS 56.497773, 25.865887
4. Daugavpils tūristu apkalpošanas centrs
GPS 55.870916, 26.517427
5. Krāslavas novada tūrisma informācijas centrs
GPS 55.900801, 27.161148
6. Gricgales (Medņū) krogs
GPS 56.223698, 25.111781
7. Pilskalnes muiža
GPS 56.188727, 25.242528
8. Sēļu lauku sēta "Gulbji"
GPS 56.137088, 26.064151
9. Zirgu sēta "Klajumi"
GPS 55.866079, 27.064906

10. Bioloģiskā saimniecība "Boļāni"
GPS 56.585914, 25.686969
11. Kafeja ALĪDA
GPS 56.214873, 25.581742

Foto: Mājas kafejnīcu dienas Sēlijā, foto autors: Līga Kozlovska

Tradicionālais apģērbs

Sēlijas daudzveidību un krāsainību var iepazīt ar tautastērpu palīdzību, jo vienāds tautastērpus sēļi nav nēsājuši. Galvenās pazīmes gan ir bijušas kopīgas, bet katra valkātāja tērps tieši tāds bija vienīgais. Tautastērpu īpatnības cieši saistāmas un meklējamas kopā ar izlokšņu izplatību un nav atraujamas no ģeogrāfiskajiem, etniskajiem un administratīvo izmaiņu izraisītajiem aspektiem.

Mūsdienās par tradicionālo tautastērpu dēvē goda tērpus, kādi valkāti attiecīgajā reģionā 18.-19. gadsimtā. Sēlijai raksturīgi bija tunikveida piegriezuma kreklī ar iesūtiem uzplečiem un kreklī ar audu virzienā iesūtiem uzplečiem, baltas villaines ar izšūtu krāsainas vilnas dzijas rakstu, jostas - audenes ar maiņu rakstiem joslas vidusdaļā un rakstainās celaines, balti adīti cimdi un zeķes ar krāsainu rakstu joslu. Brunču audumu krāsas un raksti varēja būt vairāki pat vienā pagastā, audējām ietekmējoties savā starpā, kā arī laulību rezultātā, ienesot jaunajā dzīvesvietā dzimtas puses rakstus. Samērā bieži sastopami šauri, aizmugurē sasienami meitu vainagi, piemēram, Seces pagasta sasienamais vainags uz zila auduma pamata. Sievu galvassega pie goda tērpa Sēlijā ir bijis galvasauts, kura gali bija rotāti ar knipelētu mežģīni.

Tautastērpos ir rodamas līdzības ar Baltijas jūras somu tradicionālajiem tērpiem, no šīm līdzībām izteiktākā ir "matpine". Jaunavu simboliskā galvasrota lielākajā

Foto: Neretas (Jāņa Jaunsudrabiņa muzeja) etnogrāfiskais vainags, 19. gs., rekonstrukcijas autore Māra Krieviņa no "Zasas kultūrtelpas", foto autors: Līga Kozlovska

Latvijas teritorijās daļā, saskaņā ar tradīcijām, bija vainags. Vidzemes lībiešu apdzīvotajos apvidos, kā arī citām Baltijas jūras somu tautām tādas rotas bija matauklas. Augšzemē "matpines", līdzās vainagiem, ierindojās starp tradicionālām jaunavu galvas rotām un cilvēku atmiņās saglabājās vēl līdz 20. gs. vidum. Izcilu matpines rekonstrukciju var apskatīt biedrībā "Ūdenszīmes" - tur glabājas matpine "Krievānu Māras josta". Cimdu raksti ir lielākie "klejotāji", jo cimdi tradicionāli tikuši dāvināti, tā izplatot pasaulē ne tikai rakstus, bet arī adīšanas metodes. Bieži vien Sēlijas cimdus izmantotas tikai divas krāsas - balta un tumši pelēka, melna vai tumši brūna, mellenes zila. Goda cimdi tradicionāli adīti uz balta pamata. Daži raksti, kas fiksēti tikai šeit, uzskatāmi par raksturīgiem atsevišķiem Sēlijas pagastiem, piemēram, Slates, Zasas un Aknīstes cimdi.

Antīko priekšmetu kolekcijas

Senlietu kolekcijas ir izteikta šodienas Sēlijas kultūrvides sastāvdaļa. Privātkolekcijās daudzus eksponātus drīkst aptaustīt un izmēģināt - iesēsties droškā, pasvārstīt rokās kalēja instrumentus, un uzmanīgi pacilāt aizgājušo laiku aptiekas pudelītes. Vēstures liecības izceļ kolekciju veidotāju dzīvesstāsti, viņu personīgā interese un nesavtīgais ieguldījums kolekciju tapšanā. Daudziem no viņiem nav vēsturnieka, muzeju speciālista izglītības. Viņi ir cilvēki, kuri spējuši savai dzīvei pievienot papildus slāni un vērtību - taustāmu, sasmaržojamu un dzīvos stāstos ietītu.

Apmeklētājiem, pēc iepriekšējas pieteikšanās, ir pieejamas trīs izcilas Sēlijas privātkolekcijas - Konrādija Degro kolekcija Aizkraukles novada Neretas pagastā, kur saimnieka personība un plašās zināšanas par katru priekšmetu atklāj savdabīgu un bagātu vēstures ainu, Valda Kalnieša kolekcija "Solis sendienās" Jēkabpils novada Gāršenes pagastā, kurā skatāmas dažnedažādas lietas, fotoattēli un rakstiskās vēstures liecības, un Stikānu ģimenes kolekcija Augšdaugavas novada Medumu pagastā, kurā skatāmi Pirmā un Otrā pasaules kara artefakti, militārā mantojuma lietas, sadzīves priekšmeti, monētas un fotogrāfijas.

1. Jaunjelgavas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.616916, 25.082449
2. Neretas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.199961, 25.313856
3. Jēkabpils novada tūrisma informācijas centrs
GPS 56.497773, 25.865887
4. Daugavpils tūristu apkalpošanas centrs
GPS 55.870916, 26.517427
5. Krāslavas novada tūrisma informācijas centrs
GPS 55.900801, 27.161148
6. Konrādija Degro senlietu kolekcija
GPS 56.180169, 25.257359
7. Valda Kalnieša senlietu privātkolekcija "Solis sendienās"
GPS 56.101870, 25.820936
8. Stikānu ģimenes privātkolekcija
GPS 55.784904, 26.361726

Nozīmīgas personības Sēlijā

Sēlijas kultūrvēsturiskajā mantojumā uzskatāmi iezīmējas rakstnieki, dzejnieki, folkloras vācēji, kuri nozīmīgi ietekmējuši Sēlijas šodienas kultūrvīdi. Latviešu meistaru muzeji, piemiņas vietas un parki ietekmē sabiedrības dzīvošanu ciematos un mazpilsētās. Īpaši izceļami vairāki autori: **G. F. Stendera** nozīmīgākais ieguldījums saistīts ar latviešu reliģiskās, laicīgās un izglītojošās literatūras reformēšanu un zinātņu popularizēšanu, izceļot ābece. Viesītes pagastā iespējams izstaigāt Stendera "Ābece taku" un iepazīt "Bildu ābece" burtus. Izteismīgākā latviešu dzejnieka **Raiņa** mantojumu var iepazīt muzejā "Tadenava" un Raiņa mājā "Berķenele". Literāts **Jānis Jaunsudrabiņš** "Baltajā grāmatā" ataino Neretas apkārtnes dabu, tradīcijas un valodu kā laika un telpas spogulis. Ar autora mantojumu iespējams iepazīties muzejā "Riekstiņi" Neretas

pagastā. **Aleksandra Grīna** dieloģija "Zemes atjaunotāji" spilgti ataino Sēlijas zemi, tās cilvēku raksturus, savukārt romāns "Dvēseļu putenis" parāda latviešu strēlnieku vēsturisko lomu Latvijas brīvvalsts tapšanā. **Jāņa Akuratera** daiļradē sastopami gan Sēlijas vietvārdi, gan sēlisko izlokšņu areālam raksturīgas vārdformas. Rakstniece **Lūcija Kuzāne** Sēlijai veltīja 18 grāmatas, viņas dzimtas stāstus un Sēlijas vēsturi var iepazīt Gricgales Medņu krogā Pilskalnes pagastā. Rakstnieks **Valdis jeb Voldemārs Zālītis** visspilgtākos bērnības iespārdus iemūžinājis grāmatā "Staburaga bērni", kas atklāj arī Latvijas leģendārās Staburaga klints stāstu. Latviešu prozaīķes un dramaturģes **Māras Svīres** lauku mājas atradās Staburaga pagastā, Vīgantes parkā. Šeit kopā ar vīru, rakstnieku **Vladimiru Kaijaku**, pavadītas teju piecdesmit vasaras, un tā ir vieta, kas glabā autoru literārā mantojuma atspulgu.

1. Jaunjelgavas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.616916, 25.082449
2. Neretas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.199961, 25.313856
3. Jēkabpils novada tūrisma informācijas centrs
GPS 56.497773, 25.865887
4. Daugavpils tūristu apkalpošanas centrs
GPS 55.870916, 26.517427
5. Krāslavas novada tūrisma informācijas centrs
GPS 55.900801, 27.161148
6. G. F. Stendera muzejs Eglainē
GPS 55.961769, 26.13603
7. G. F. Stendera kaps Sunākstē
GPS 56.432819, 25.522210
8. G. F. Stendera kabinets Viesītē
GPS 56.348343, 25.552485
9. Raiņa muzejs "Tadenava"
GPS 56.176491, 26.114201
10. Raiņa māja "Berķenele"
GPS 55.815968, 26.456939
11. Raiņa pieminekļis Rubenes
GPS 56.139647, 25.985930
12. J. Jaunsudrabiņa bērnības mājas "Riekstiņi"
GPS 56.196776, 25.379991

Foto: Jāņa Jaunsudrabiņa muzejs, foto autors: Ingus Pugačovs

Valodas īpatnības

Sēlijā runā latviešu valodas augšzemnieku dialekta nedziļajās un dziļajās izloksnēs. Līdz 15. gs. šeit pastāvēja sēļu valoda, par kuru saglabājušās liecības Sēlijas vietvārdos un izloksnēs gan Latvijā, gan Lietuvā. Pakāpeniski tā saplūda ar citām baltu cilšu valodām, veidojot mūsdienu latviešu un lietuviešu valodu. Folkloras pētniece Beatrise Reidzāne ir uzskaitījusi trīsdesmit astoņas sēliskās izloksnes.

Mūsdienās ikdienā sēliski runā Sēlijas vidienē ap Aknīsti, Bebreni, Dignāju, Subati un Zasu. Izloksnes areālam ir tendence sašaurināties, jaunākā paaudze izloksni prot reti. Taču, pēdējā laikā, valoda tiek izmantota kā Sēlijas atpazīstamības simbols. Sēliskajai runai raksturīga kāpjoši kritoša vai kāpjoša intonācija, kas bieži vien runātājiem saglabājas arī latviešu literārajā valodā, pat, ja izloksnē vairs nerunā.

Sēļu izlokšņu daudzveidības izbaudīšanai iesakām paviesoties pie piecām sēlietēm, kuras uzņem viesus tūrisma objektos, sarunājoties sēļu valodā:

- Ilze Līduma, Jāņa Jaunsudrabiņa muzeja "Riekstiņi" vadītāja Neretas pagastā;
- Maija Daina Paegle, "Boļānu" sētas saimniece Sēlpils pagastā;
- Līga Jaujeniece, V. Ancīša Aknīstes bibliotēkas novadpētniecības nodaļas vadītāja Aknīstē;
- Anda Svarāne, māksliniece, keramiķe no amatniecības centra "Rūme" Zasas pagastā;
- Ingrīda Degtjarova, stikla māksliniece Pļavas muzejā Kaldabruņā, Rubenes pagastā.

1. Jaunjelgavas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.616916, 25.082449
2. Neretas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.199961, 25.313856
3. Jēkabpils novada tūrisma informācijas centrs
GPS 56.497773, 25.865887
4. Daugavpils tūristu apkalpošanas centrs
GPS 55.870916, 26.517427
5. Krāslavas novada tūrisma informācijas centrs
GPS 55.900801, 27.161148
6. Ilze Līduma - Jāņa Jaunsudrabiņa muzejs "Riekstiņi"
GPS 56.196776, 25.379991
7. Maija Daina Paegle - Bioloģiskā saimniecība "Boļāni"
GPS 56.585993, 25.686996
8. Līga Jaujeniece - Aknīstes novadpētniecības muzejs
GPS 56.164422, 25.738799
9. Anda Svarāne - Sēļu amatniecības centrs "Rūme"
GPS 56.295586, 25.981438

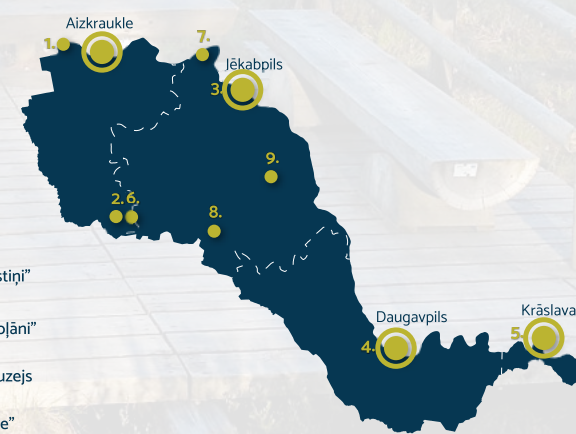

Foto: Aklais (Jūgu) purvs, foto autors: "4 ceļo gardi"

Sēlijas baznīcas un sakrālais mantojums

Sēlija ir izteiktas reliģiskās daudzveidības reģions. Sakrālās celtnes ir Sēlijas ainavas un sociālās dzīves elementi. Baznīcu ēkas lielā mērā tiek uztvertas kā kultūras, vietas identitātes un vēsturiskās vērtības liecinieces, tiešo reliģisko nozīmi vērtējot kā sekundāru. Šeit lielāka nozīme bija iedzīvotāju daudzveidīgajai, lokālajai identitātei, ko noteica ne tikai savrupo kopienų etniskā, bet arī reliģiskā piederība.

Dodoties ārpus Sēlijas mazpilsētām, apmeklējuma vērti ir dievnamu ciematos, kā arī vietās, kur ciematu vairs nav. Tikai baznīcas kā laikmeta un cilvēku sakrālā mantojuma liecības. Kartē ir izceltas

baznīcas, kuru loma ir pārkāpusi konkrētas konfesijas robežām. Vairākas no tām ir glābjamas no izzušanas, pastāvīgi remontējamas un uzturamas. Tieši atrašanās starpstāvoklī starp reliģisku celtni un kultūrvietu, kā arī starp esamību un izzušanu, tās modina apmeklētāju interesi un iztēli.

Raksturojot Sēlijas reliģisko daudzveidību, izceļamas divas mazpilsētas – Jaunjelgava un Subate. Tās šķir vairāk kā 100 kilometri, taču gan vienā, gan otrā mazpilsētā apmeklētājam joprojām ir iespēja apmeklēt vairāku konfesiju dievnamus nelielā teritorijā.

1. Jaunjelgavas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.616916, 25.082449
2. Neretas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.199961, 25.313856
3. Jēkabpils novada tūrisma informācijas centrs
GPS 56.497773, 25.865887
4. Daugavpils tūristu apkalpošanas centrs
GPS 55.870916, 26.517427
5. Krāslavas novada tūrisma informācijas centrs
GPS 55.900801, 27.161148
6. Jaunjelgavas luterāņu baznīca
GPS 56.608086, 25.098115
7. Jaunjelgavas Kristus Apskaidrošanas pareizticīgo baznīca
GPS 56.616979, 25.077305
8. Jaunjelgavas baptistu draudzes dievnams
GPS 56.617609, 25.083963
9. Jaunjelgavas Svētā Krusta Romas katoļu baznīca
GPS 56.617614, 25.080300
10. Neretas katoļu baznīca
GPS 56.203095, 25.3177301
11. Ērberģes evaņģēliski luteriskā baznīca
GPS 56.363092, 25.032257
12. Seces evaņģēliski luteriskā baznīca
GPS 56.558013, 25.380710
13. Daudzses evaņģēliski luteriskā baznīca
GPS 56.476482, 25.220238
14. Neretas evaņģēliski luteriskā baznīca
GPS 56.205180, 25.307323
15. Kankaju baznīca
GPS 56.444497, 24.980807
16. Sunākstes Stendera luterāņu baznīca
GPS 56.434199, 25.522253

17. Sēlpils luterāņu baznīca
GPS 56.581524, 25.646303
18. Dunavas svētā Jāzepa Romas katoļu baznīca
GPS 56.216062, 26.203865
19. Ilzu baznīca
GPS 56.158291, 25.496928
20. Asares luterāņu baznīca
GPS 56.116523, 25.889001
21. Kaldabruņas (Červonkas) luterāņu baznīca
GPS 56.087401, 26.021925
22. Subates Pestītāja luterāņu baznīca
GPS 56.001071, 25.914019
23. Subates Svētā Miķeļa Romas katoļu baznīca
GPS 56.002891, 25.905804
24. Subates Vissvētās Dievmātes Patvēruma vecticībnieku lūgšanu nams
GPS 56.006941, 25.912100
25. Dvietes Sv. Stanislava Kostkas Romas katoļu baznīca
GPS 56.056788, 26.288713
26. Ējptes luterāņu baznīca
GPS 55.747784, 26.311794
27. Silenes Jaunavas Marijas Debesīs uzņemšanas Romas katoļu baznīca
GPS 55.752474, 26.782535
28. Kaplavas Vissvētās Dievmātes patvēruma pareizticīgo baznīca
GPS 55.866096, 27.001717
29. Varnaviču katoļu baznīca
GPS 55.829208, 27.285834

Sēlijas muižas un pils

Cauri laikiem un ļaudīm Sēlijas muižu ēkas ir saglabājušās un nav zaudējušas savu autentiskumu un unikālo veidolu. Daudzas no tām ir "laika zoba" skartas un atjaunojamas, bet ar savu senatnīgo šarmu.

Šodienas Sēlijas "muižnieki" (īpašnieki un apsaimniekotāji) ir dažādi un muižas izmanto dažādi - gan kā tūrisma objektus, gan kā kultūras vai izglītības iestādes. Piemēram, Lielzaves muižu apsaimnieko biedrība "Sēļu klubs", kur ik gadu tiek sadārtota kāda telpa, atklājot un saudzējot vēstures liecības. Senākā atrastā lieta ir 17.gs šiliņš, durvis un kamīns, kas saglabājies no 18.gs. Vecmēmeles muižā rosās biedrība "Atjauno muižu" ar mērķi atjaunot un

turpināt veidot muižu par pierobežas tūrisma objektu, saglabājot fundamentālo, unikālo skaistumu un senatnīgo šarmu, tajā pašā laikā organiski iekļaujot modernas komunikācijas un tehnoloģijas. Vēsturiskā Neretas muiža tiek glābta un saglabāta kā izcila arhitektoniskā mākslinieciskā vērtība Latvijas agro jauno laiku arhitektūras vēsturē. Kā prioritāte izvirzīta muižas Vecās kungu mājas glābšana. Ērberģes muižā atrodas pamatskola, bet ārpus skolas darba laika tā ir atvērta tūristiem, piedāvājot atraktīvu programmu ar muižas baronu Hānu. Gārsenes pilī atrodas pašvaldības izveidots tūrisma informācijas centrs un sabiedrisko pasākumu telpas.

1. Jaunjelgavas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.616916, 25.082449
2. Neretas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.199961, 25.313856
3. Jēkabpils novada tūrisma informācijas centrs
GPS 56.497773, 25.865887
4. Daugavpils tūristu apkalpošanas centrs
GPS 55.870916, 26.517427
5. Krāslavas novada tūrisma informācijas centrs
GPS 55.900801, 27.161148
6. Lielzaves muiža
GPS 56.326237, 25.247448
7. Ērberģes muiža (Mazzalves pamatskola)
GPS 56.365014, 25.017193
8. Vecmēmeles muiža
GPS 56.276646, 25.024874
9. Pilkalnes muiža
GPS 56.188727, 25.242528
10. Neretas muiža
GPS 56.154934, 25.296251
11. "Mazā Kalnamiža"
GPS 56.185696, 25.266362

12. Asares muižas drupas un parks
GPS 56.117707, 25.885375
13. Zasas muižas parks
GPS 56.292160, 25.975050
14. Gārsenes pils un dabas takas
GPS 56.099778, 25.809847
15. Lielbornes muiža
GPS 55.866113, 26.972202
16. Vecsalienas (Červonkas) muižas pils
GPS 55.826172, 26.771845

Mūsdienu kultūrvietas Sēlijā

Sēlijas kultūrvidē joprojām ir attīstības procesā. Daba ir tās fundamentālā vērtība. Tās sakralitātes atklāšana un apaudzēšana ar mūsdienu mākslas formām ir centrālā tendence, kas raksturo pēdējās desmitgades Sēlijā izveidotās kultūrvietas. Tās visas atspoguļo vienotu tendenci – dabas parādību un ainavas ietveršanu kultūras notikumā, kas tikai daļēji ir balstītas konkrētās kopienas tradīcijā. Festivālā “Sansusi” Susējas mežā tiek atskaņota kamermūzika - māksla top mežā. Lai gan festivāla programmā ik gadu ir daudz dažādu gadsimtu un stilu kamermūzikas opusu, tomēr viens no galvenajiem akcentiem paliek laikmetīgās kamermūzikas popularizēšana. Jaunjelgavas Koncertkupols mūzikai pievieno debesis un gaismas instalācijas, kas savijas kopā gan džeza, gan

mediatīvās, gan popmūzikas ritmos, saglabājot kamerstila formātu. Zasa gaismas naktīs atklāj jaunu skatījumu uz Zasa parka ainavu, pārtopot par citu realitāti. Spilgtais notikums kļuvis par tradīciju, kur katrā gadā ir savs tematiskais virziens. Skulpturālais ansamblis “Gaismas vārti” ir daudzdimensionāls objekts, kur ikviens ir aicināts ieiet un sajūst sevī garīgo gaismu starp akmens pilonu veidoto atvērto telpu. Īpaši atzīmējama kultūrvietas, kuru aktīvā kustībā uztur teju visa pagasta kopiena, ir Ērberģes muiža Mazzalves pagastā. Muižas ēkā atrodas pamatskola, bet ārpus skolas darba laika viesus uzņem barons Hāns ar savu grezni tērpto svītu, nodrošinot humora pilnu teātrālu uzvedumu gan senajā muižas ēkā, gan tuvējā apkārtnē.

1. Jaunjelgavas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.616916, 25.082449

2. Neretas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.199961, 25.313856

3. Jēkabpils novada tūrisma informācijas centrs
GPS 56.497773, 25.865887

4. Daugavpils tūristu apkalpošanas centrs
GPS 55.870916, 26.517427

5. Krāslavas novada tūrisma informācijas centrs
GPS 55.900801, 27.161148

6. Viedvieta “Gaismas vārti”
GPS 56.431614, 25.517099

7. Režidenču centrs “Sansusi” Susējā
GPS 56.148187, 25.797123

8. “Koncertkupols” Jaunjelgavā
GPS 56.619428, 25.107267

9. “Sēlijas saules sala” Eglonas kompleksā Tadenavā
GPS 56.182117, 26.116037

10. Leģendu naktis Zasa muižas parkā
GPS 56.292112, 25.975167

11. Ērberģes muiža (Mazzalves pamatskola)
56.364762, 25.017188

Kopienu tūrisms un biedrības Sēlijā

Samērā vāja ceļu infrastruktūra un lielo pilsētu trūkums Sēlijā vienmēr kavējis tūrisma nozares attīstību, mudinot meklēt netradicionālus veidus, lai piesaistītu reģionam ārējo apmeklētāju. Sabiedrības iniciētu un īstenotu projektu rezultātā Sēlija izveidojusi inovatīvu modeli - Kopienu tūrisms. Tas ir lauku tūrisma virziens, kura galvenais mērķis ir vietas dzīvīguma, cilvēku pašapziņas un reģiona pievilcības vairošana. Tūrisms Sēlijas vēsturiskās zemes gadījumā atspoguļojas kā tās veidošanas elements un tiek uzturēts:

- stāstot par savu zemi citiem, mēs to iepazīstam aizvien labāk;
- veidojot savu zemi, mēs to izprotam aizvien dziļāk;
- rādot savu zemi, mēs ieraugām tās apslēptās detaļas;

• sadarbojoties ar savas zemes cilvēkiem, mēs modinām tās dzīvīgumu;

• uzņemot viesus un lepojoties ar paveikto, mēs vairojam tās pievilcību.

Ar amatniecību un tradicionālā dzīvesveida uzturēšanu, kopšanu un popularizēšanu Sēlijā nodarbojas vairākas vietējās biedrības, kuras ir kā multifunkcionāli kopienu centri. Spilgti piemēri ir biedrības “Saules aka”, “Ērberģietes”, “Ūdenszīmes”, “Sēlijas laivas” un “Dvietes vīnogas”. Ar programmā iekļautajām ekskursijām, lekcijām un stāstiem, radošajām darbnīcām un maltīti, tās sniedz viesiem nevis kopienas tūrista, bet patiesi gaidīta ciemiņa sajūtu.

1. Jaunjelgavas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.616916, 25.082449

2. Neretas tūrisma informācijas punkts
GPS 56.199961, 25.313856

3. Jēkabpils novada tūrisma informācijas centrs
GPS 56.497773, 25.865887

4. Daugavpils tūristu apkalpošanas centrs
GPS 55.870916, 26.517427

5. Krāslavas novada tūrisma informācijas centrs
GPS 55.900801, 27.161148

6. Biedrība “Saules aka”
GPS 56.457580, 25.479804

7. Biedrība “Ērberģietes”
GPS 56.364734, 25.017297

8. Biedrība “Ūdenszīmes”
GPS 56.095317, 26.068082

9. Biedrība “Sēlijas laivas”
GPS 56.159689, 25.747409

10. Biedrība “Dvietes vīnogas”
GPS 56.057680, 26.283021

Tūrisma informācijas centri un punkti

Jaunjelgavas tūrisma informācijas punkts

Jelgavas iela 33, Jaunjelgava, Aizkraukles nov.

56.616924, 25.082409

+371 27366222

www.visitaizkraukle.lv

Mazzalves tūrisma informācijas punkts

Skolas iela 1, Ērberģe, Mazzalves pag., Aizkraukles nov.

56.364716, 25.0172

+371 26156535

www.visitaizkraukle.lv

Neretas tūrisma informācijas punkts

Dzirnavu iela 5, Nereta, Aizkraukles nov.

56.202289, 25.307286

+371 26674300

www.visitaizkraukle.lv

Jēkabpils novada tūrisma informācijas centrs

Vecpilsētas laukums 3, Jēkabpils, Jēkabpils nov.

56.497773, 25.865887

+371 29555950

www.visit.jekabpils.lv

Biržu tūrisma un uzņēmējdarbības informācijas centrs

J. Janonio iela 2, Birži, Biržu raj.

56.200711, 24.757356

+370 45033496; +370 68673742

www.visitbirzai.lt

Muižas un pils

- 1 **Lielzaves muiža**
Zalve, Zaves pag., Aizkraukles nov.
56.326237, 25.247448
+371 28709378; +371 27071996
- 2 **Ērberģes muiža**
Skolas iela 1, Ērberģe, Mazzalves pag., Aizkraukles nov.
56.364762, 25.017188
+371 26156535
- 3 **Vecmēmeles muiža**
Vecmēmele, Mazzalves pag., Aizkraukles nov.
56.276646, 25.024874
+371 26436761
- 4 **Pilskalna muiža**
Pilskalne, Pilskalna pag., Aizkraukles nov.
56.188727, 25.242528
+371 29341352; +371 29386604;
+371 65129784
- 5 **Neretas muiža**
Nereta, Neretas pag., Aizkraukles nov.
56.154934, 25.296251
- 6 **Mazā Kalnamuiža**
Neretas pag., Aizkraukles nov.
56.185696, 25.266362
+371 26255054
- 7 **Asares muižas drupas un parks**
Asare, Asares pag., Jēkabpils nov.
56.117707, 25.885375
- 8 **Zasas muižas parks**
Zasa, Zasas pag., Jēkabpils nov.
56.292160, 25.975050
+371 25465787
- 9 **Gārsenes pils un dabas takas**
"Labiēši", Gārsenes pag., Jēkabpils nov.
56.099778, 25.809847
+371 26367150
www.garsenespils.lv
- 10 **Biržu pils / Biržu reģionālais muzejs "Sēla"**
Radvilos iela 3, Birži, Biržu raj.
56.204933, 24.753449
+370 45033390; +370 65543845
www.birzumuziejus.lt

Kopienų tūrisms un biedrības

- 1 **Biedrība "Saules aka"**
"Kalnsētas", Sunākstes pag., Aizkraukles nov.
56.457580, 25.479804
+371 29427418
- 2 **Biedrība "Ērberģietes"**
Liepu iela 3, Ērberģe, Mazzalves pag., Aizkraukles nov.
56.364734, 25.017297
- 3 **Biedrība "Ūdenszīmes"**
Kaldabruņas skola, Rubenes pag., Jēkabpils nov.
56.095317, 26.068082
+371 29548967
www.udenszimes.lv
- 4 **Biedrība "Sēlijas laivas"**
Augšzemes iela 8-3, Aknīste, Jēkabpils nov.
56.161260, 25.748223
+371 20034392
www.selijaslaivas.lv

Izglītības programmas

- 1 **Biržu reģionālais muzejs "Sēla"**
Radvilos iela 3, Birži, Biržu raj.
56.204933, 24.753449
+370 45033390; +370 65543845
www.birzumuziejus.lt
- 2 **Kristīnas un Jūra Miļižūnu aitikpības saimniecība**
Dvargalių ciems 1, Biržu raj.
56.297665, 24.589793
+370 68626460
- 3 **Alus darītava "Rinkuškiai"**
Alyvų iela 8, Birži, Biržu raj.
56.207882, 24.723404
+370 45035293
www.rinkuskiai.lt
- 4 **Lavandu saimniecība**
Dvaro iela 10A, Mockūnų ciems, Biržu raj.
56.006142, 24.736393
+370 68738636
www.lavanduukis.lt
- 5 **Sodelišku muižas sēta**
Sodeliškių iela 1A, Sodelišku ciems, Biržu raj.
56.291298, 24.638174
+370 61419177; +370 61963377
www.sodeliskiuvaras.lt

Kartē atzīmēti objekti projekta "Weekend in Village" partneru teritorijās: Aizkraukles un Biržu rajonā.

Nozīmīgākie Sēlijas dabas objekti un ainavas

- Korkuļu ūdensrīņi**
Sērenes pag., Aizkraukles nov.
56.563836, 25.243536
- "Bristen" Strūves ģeodēziskais loka punkts**
Seces pag., Aizkraukles nov.
56.576763, 25.351868
- "Jēkabpils" Strūves ģeodēziskā loka punkts**
Jēkabpils, Jēkabpils nov.
56.501567, 25.856734
- "Dabors-kalns" Strūves ģeodēziskā loka punkts un Taborkalna skatu tornis**
Sēlpils pag., Jēkabpils nov.
56.584197, 25.692274
- Klaucānu ezers**
Kalna pag., Jēkabpils novads
56.351112, 25.761858
- Priekulānu ezers**
Kalna pag., Jēkabpils nov.
56.351436, 25.775600
- Kaldabruņas pilskalns**
Rubenes pag., Jēkabpils nov.
56.094793, 26.082675
- Saukas dabas parks**
Elkšņu pag., Jēkabpils nov.
56.250061, 25.508122
- Saltupju svētavots**
Akniste, Jēkabpils nov.
56.17128, 25.73520
- Karves ala**
Karajimišķu ciems, Biržu raj.
56.206752, 24.694270
- Kirkilu karsta ezeriņi**
Kirkilu ciems, Biržu raj.
56.246100, 24.688300
- Širvenas ezers un gājēju tilts**
Birži, Biržu raj.
56.211191, 24.769184
- Astravas muižas parks**
Birži, Biržu raj.
56.21857, 24.76787

Ievērojamākie Sēlijas amatnieki

- Zandas Rageles keramikas darbnīca**
"Kalna Gribacāni", Neretas pag., Aizkraukles nov.
56.200768, 25.322828
☎ +371 28685585
- Melnās svēpētās keramikas ceplis "Bānītis"**
"Zvirbulji", Daudzeva, Daudzeses pag., Aizkraukles nov.
56.509655, 25.23308
☎ +371 29449611, +371 29449592
- Melnās svēpētās māla keramikas ceplis "Velniņš"**
"Velniņi", Daudzeva, Daudzeses pag., Aizkraukles nov.
56.512051, 25.231232
☎ +371 29784413, +371 29352377

- Koka karkasu siltumcuca ražotne "Kronišu Kokapstrāde"**
"Sproģi", Zalles pag., Aizkraukles nov.
56.269238, 25.172484
☎ +371 28603927
🌐 www.kronisukokapstrade.lv
- Brīvdabas muzeja "Sēļu sēta" Amatu māja**
Filozofu iela 6, Jēkabpils, Jēkabpils nov.
56.495963, 25.873599
☎ +371 27029039
🌐 www.jekabpilsmuzejs.lv
- Sēļu amatniecības centrs "Rūme"**
"Rūme", Zasa, Zasas pag., Jēkabpils nov.
56.294664, 25.981379
☎ +371 29240576
- Sēlijas kultūrtelpa**
"Ozollejas", Zasa, Zasas pag., Jēkabpils nov.
56.293523, 25.978989
☎ +371 25465787
- Stikla meistare Ingrīda Degtjatova**
Biedriba "Ūdenszīmes", Kaldabruņas skola, Rubenes pag., Jēkabpils nov.
56.095269, 26.068148
☎ +371 29548967
- Amatu māja "Rūķīši"**
"Rūķīši", Leimāņi, Jēkabpils nov.
56.310462, 25.922959
☎ +371 25945299
- Biedriba "Dzīves prasme"**
Dunava, Jēkabpils nov.
56.210949, 26.205278
☎ +371 29726110
- Biržu reģionālais muzejs "Sēla"**
Radvilos iela 3, Birži, Biržu raj.
56.204933, 24.753449
☎ +370 45033390; +370 65543845
🌐 www.birzumuziejus.lt

Tradicionālā arhitektūra, lauku sētas

- Zemnieku sēta "Kiermeles"**
Ērberģe, Mazzalves pag., Aizkraukles nov.
56.383077, 25.073110
🌐 www.kiermeles.lv
- Grīcgales (Medņū) krogs**
Grīcgale, Pilskalnes pag., Aizkraukles nov.
56.223698, 25.111781
☎ +371 28342969
- Pilskalnes muiža**
Pilskalne, Pilskalnes pag., Aizkraukles nov.
56.188727, 25.242528
☎ +371 29341352; +371 29386604; +371 65129784
- Brīvdabas muzejs "Sēļu sēta"**
Filozofu iela 6, Jēkabpils, Jēkabpils nov.
56.495963, 25.873599
☎ +371 27029039
🌐 www.jekabpilsmuzejs.lv
- Sēļu lauku sēta "Gulbji"**
"Gulbji", Rubenes pag., Jēkabpils nov.
56.137088, 26.064151
☎ +371 26416231

- Sodelišķu muižas sēta**
Sodelišķu iela 1A, Sodelišķu ciems, Biržu raj.
56.291298, 24.638174
☎ +370 61419177; +370 61963377
🌐 www.sodeliskiudivaras.lt
- Astravas muiža**
Astravo iela 17, Birži, Biržu raj.
56.219536, 24.76847
☎ +370 45031389

Kulinārais mantojums

- Grīcgales (Medņū) krogs**
Grīcgale, Pilskalnes pag., Aizkraukles nov.
56.223698, 25.111781
☎ +371 28342969
- Pilskalnes muiža**
Pilskalne, Pilskalnes pag., Aizkraukles nov.
56.188727, 25.242528
☎ +371 29341352; +371 29386604; +371 65129784
- Sēļu lauku sēta "Gulbji"**
"Gulbji", Rubenes pag., Jēkabpils nov.
56.137088, 26.064151
☎ +371 26416231
- Bioloģiskā saimniecība "Boļāni"**
"Boļāni", Sēlpils pag., Jēkabpils nov.
56.585914, 25.686969
☎ +371 26496601
- Kafeja ALĪDA**
"Dzelmites", Elkšņi, Elkšņu pag., Jēkabpils nov.
56.214873, 25.581742
☎ +371 26582074
🌐 www.kafejaalida.lv
- Sodelišķu muižas sēta**
Sodelišķu iela 1A, Sodelišķu ciems, Biržu raj.
56.291298, 24.638174
☎ +370 61419177; +370 61963377
🌐 www.sodeliskiudivaras.lt
- Alus darītava "Rinkuškiai"**
Alyvju iela 8, Birži, Biržu raj.
56.207882, 24.723404
☎ +370 450 35 293
🌐 www.rinkuskiai.lt
- Alus darītava "Biržu alus"**
Rotušes iela 22, Birži, Biržu raj.
56.200186, 24.753560
☎ +370 45036141
🌐 www.birzualus.lt
- Kristīnas un Jūra Miļišūnu atkarpības saimniecība**
Dvargaliņu ciems 1, Biržu raj.
56.297665, 24.589793
☎ +370 68626460
- Biržu maizes ceptuve "BIRŽU DUONA"**
Plento iela 6, Birži, Biržu raj.
56.185286, 24.741504
☎ +370 45031871
🌐 www.birzuduona.lt

Senlietu kolekcijas

- Konradija Degro senlietu privātkolekcija**
"Grauzes", Neretas pag., Aizkraukles nov.
56.180169, 25.257389
☎ +371 29206449
- Valda Kalneša senlietu privātkolekcija "Solis sendienās"**
"Gāršas", Gārse, Jēkabpils nov.
56.101870, 25.820936
☎ +371 26430814
- Biržu reģionālais muzejs "Sēla"**
Radvilos iela 3, Birži, Biržu raj.
56.204933, 24.753449
☎ +370 450 33390; +370 655 43845
🌐 www.birzumuziejus.lt
- Sodelišķu muižas sēta**
Sodelišķu iela 1A, Sodelišķu ciems, Biržu raj.
56.291298, 24.638174
☎ +370 61419177; +370 61963377
🌐 www.sodeliskiudivaras.lt

Sēlijas literāti, nozīmīgas personas un dzimtas

- Lūcijas Kuzānes mājas Grīcgales (Medņū) krogs**
Grīcgale, Pilskalnes pag., Aizkraukles nov.
56.223698, 25.111781
☎ +371 28342969
- Māras Svīres un Vladimira Kaijaka mājvieta**
Vigantes parks, Staburaga pag., Aizkraukles nov.
56.574357, 25.497073
☎ +371 29391109
- J. Jaunsudrabiņa muzejs "Riekstiņi"**
"Riekstiņi", Neretas pag., Aizkraukles nov.
56.196776, 25.379991
☎ +371 29133076
🌐 www.jaunsudrabinamuzejs.viss.lv
- G. F. Stendera dzimtas kapi**
"Ģederti", Viesītes pag., Jēkabpils nov.
56.432819, 25.522210
☎ +371 26785207
- G. F. Stendera kabinets Viesītē**
A. Brodeles iela 7, Viesīte, Jēkabpils nov.
56.348343, 25.552485
☎ +371 29116334; +371 28681126
- Raiņa muzejs "Tadenava"**
"Tadenava", Dunavas pag., Jēkabpils nov.
56.176491, 26.114201
☎ +371 29250484
🌐 www.memorialiemuzeji.lv
- Raiņa pieminekļi Rubenāos**
Rubenes dabas parks, Rubenes pag., Jēkabpils nov.
56.139647, 25.985930
- Aleksandra Grīna parks**
Kalna pag., Jēkabpils nov.
56.350871, 25.820877

- Grīnu dzimtas kapavieta**
"Lūcānu" kapi, Slate, Slates pag., Jēkabpils nov.
56.179330, 25.949685
- Jāņa Akuratera daiļrades taka**
Aldaunes iela 13, Brodi, Ābeļu pag., Jēkabpils nov.
56.470007, 25.878479
- Radvilu dzimta**
56.20514, 24.75357

Baznīcas

- Jaunjelgavas Mārtiņa Baltā evaņģēliski luteriskā baznīca**
Meža iela 13, Jaunjelgava, Aizkraukles nov.
56.608086, 25.098115
☎ +371 29542767
🌐 www.baltabaznica.weebly.com
- Jaunjelgavas Kristus Apskaidrošanās pareizticīgo baznīca**
Jelgavas iela 8, Jaunjelgava, Aizkraukles nov.
56.616979, 25.077305
☎ +371 29129578
- Jaunjelgavas baptistu baznīca**
Rātūža iela 1, Jaunjelgava, Aizkraukles nov.
56.617609, 25.083963
☎ +371 26140274
- Jaunjelgavas Svētā Krusta Romas katoļu baznīca**
Lāčplēša iela 4, Jaunjelgava, Aizkraukles nov.
56.617614, 25.080300
☎ +371 29853938
- Neretas Svētā Gara Romas katoļu baznīca**
Kalēju iela 7, Nereta, Neretas pag., Aizkraukles nov.
56.203095, 25.3177301
- Ērberģes Ewaņģēliski luteriskā baznīca**
Ērberģe, Mazzalves pag., Aizkraukles nov.
56.363092, 25.032257
☎ +371 65175257
- Seces Ewaņģēliski luteriskā baznīca**
Seces pag., Aizkraukles nov.
56.558013, 25.380710
☎ +371 22431941; +371 22431941
🌐 www.secesbaznica.weebly.com
- Daudzeses Ewaņģēliski luteriskā Baznīca**
Daudzese, Daudzeses pag., Aizkraukles nov.
56.476482, 25.220238
☎ +371 26587051
- Neretas Ewaņģēliski luteriskā baznīca**
Rīgas iela 2, Nereta, Neretas pag., Aizkraukles nov.
56.204879, 25.306962
☎ +371 28732973
- Kankalju katoļu baznīca**
Kankalji, Mazzalves pag., Aizkraukles nov.
56.444497, 24.980807

- Sunākstes Ewaņģēliski luteriskā baznīca**
Ģederti, Viesītes pag., Jēkabpils nov.
56.434199, 25.522253
☎ +371 29297930
- Sēlpils Ewaņģēliski luteriskā baznīca**
Sēlpils pag., Jēkabpils nov.
56.581524, 25.646303
☎ +371 26829977
- Dunavas Sv. Jāzepa Romas katoļu baznīca**
Dunavas pag., Jēkabpils nov.
56.216062, 26.203865
- Ilzu Ewaņģēliski luteriskā baznīca**
Kacīte, Rites pag., Jēkabpils nov.
56.158291, 25.496928
☎ +371 26635035
- Asares Ewaņģēliski luteriskā baznīca**
"Betānija", Asares pag., Jēkabpils nov.
56.116523, 25.889001
☎ +371 29148597
- Kaldabruņas (Červonkas) Ewaņģēliski luteriskā baznīca**
Rubenes pag., Jēkabpils nov.
56.087401, 26.021925
☎ +371 26590208; +371 26390542
- Biržu Sv. Jāņa Kristītāja baznīca**
Vytauto iela 2, Birži, Biržu raj.
56.204063, 24.757066
☎ +370 45032643
- Biržu ewaņģēliskā reformātu baznīca**
Reformatu iela 3a, Birži, Biržu raj.
56.207844, 24.758313
☎ +370 68666383; +370 45035100

Mūsdienu kultūrvietas

- Ērberģes muiža**
Skolas iela 1, Ērberģe, Mazzalves pag., Aizkraukles nov.
56.364762, 25.017188
☎ +371 26156535
- Koncertkupols**
"Ceriņi", Jaunjelgava, Aizkraukles nov.
56.619428, 25.107267
☎ +371 25678898
🌐 www.koncertkupols.lv
- Viedvieta "Gaismas vārti"**
Ģederti, Viesītes pag., Jēkabpils nov.
56.431614, 25.517099
- Rezidenču centrs "Sansusi" Susejā**
Susēja, Aknīstes pag., Jēkabpils nov.
56.148187, 25.797123
☎ +371 29729188
🌐 www.sansusi.lv
- "Sēlijas saules sala" Eglonas komplekss Tadenavā**
Tadenava, Dunavas pag., Jēkabpils nov.
56.182117, 26.116037
- Leģendu nakts Zasas muižas parkā**
Zasa, Zasas pag., Jēkabpils nov.
56.292112, 25.975167

Reliģija un sakrālais mantojums

Biržu, Rokišķu, Kupišķu un Pasvales rajoni izceļas ar bagātu un daudzveidīgu reliģisko un sakrālo mantojumu, kas atspoguļo gan kristīgo tradīciju dziļās saknes, gan seno baltu tautu ticējumus. Šajā reģionā atrodas ievērojami kristīgās arhitektūras pieminekļi (baznīcas, kapliņas un klosteri), kas veido būtisku daļu no reģiona identitātes un kultūras ainavas.

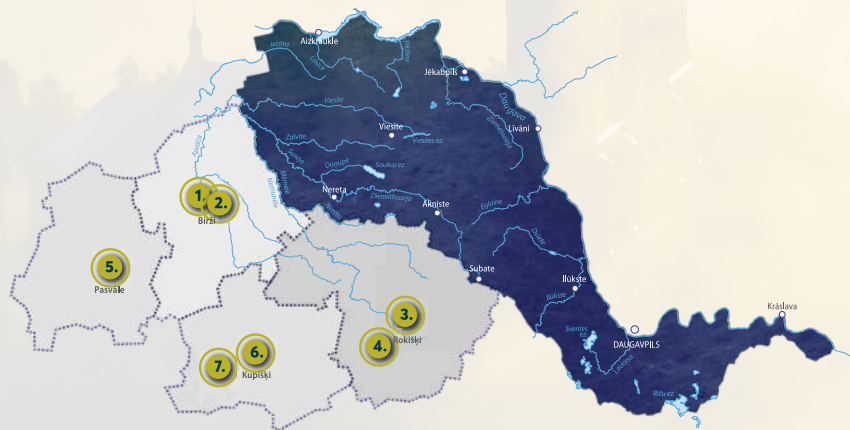
Ievērojamas ir vairākas baznīcas Sēlijas reģionā. Biržu evaņģēliskā reformātu baznīca celta 1874. gadā un ir viena no vecākajām reformātu baznīcām valstī.

Savukārt Biržu Sv. Jāņa Kristītāja baznīca, kas uzcelta 1879. gadā, izceļas ar neogotikas stilu, diviem torņiem un plašu interjeru. Rokišķu Svētā Mateja apustuļa baznīca ir viena no lielākajām baznīcām Lietuvā. Panemunēles Sv. Jāzepa baznīca ir unikāla ar savu divstūru torni, kas simbolizē Lietuvas un Polijas savienību. Pasvales Sv. Jāņa Kristītāja baznīca celta baroka laikmetā. Kupišķu Debesbraukšanas baznīca ir veidota neogotikas stilā, un tiek uzskatīts, ka tās atrašanās vieta kādreiz bijusi sena lietuviešu kulta vai apbedījumu vieta.

Palevenes Sv. Dominika baznīcas un dominikāņu klostera ansamblis piesaista ar oriģinālu interjeru, kurā ir astoņi altāri, un tas ir viens no tautas baroka paraugiem Lietuvā, kas saglabājies no 18. gadsimta otrās puses.

Līdzās kristīgās arhitektūras pieminekļiem sastopamas arī senās baltu tautu svētvietas, piemēram, pilskalni un citas svētvietas, kas liecina par šo vietu nozīmīgumu reliģiskajā un garīgajā dzīvē jau kopš seniem laikiem. Ievērojamas ir vairāki pilskalni. Biržu Velna kalna pilskalns atrodas pie Apašcas upes, ir apvīts ar teikām un ievērojams ar izteismīgo formu un skaidri redzamo aizsargvalni. Moškēnu

pilskalns ir gandrīz četrstūrainis plakanums ar apjoztu valni, savukārt Baušišķu pilskalns ir ovāls un iegarens līdzenums, kas ticis izmantots kā aizsardzības punkts no 1. gs. p.m.ē. līdz 1. gs. vidum m.ē. Alksņu pilskalns atrodas Apvalasa ezera austrumu krastā, bet Āžuolpamušes pilskalns bijis žemaišu nocietinājums. Bakšēnu pilskalns ir vēl viens nozīmīgs arheoloģiskais objekts šajā reģionā. Kupišķu (Augštupēnu) pilskalns ir vistālāk uz dienvidiem esošais sēļu pilskalns, kura apkaimē dzīvoja baltu ciltis. Savukārt Stirnišķu pilskalns datējams ar 1.–2. gadu tūkstoša sākumu mūsu ērā.

- 1.** Biržu Sv. Jāņa Kristītāja baznīca (*Biržu Sv. Jono Krikštytojo bažnyčia*)
GPS 56.20406285437431, 24.757066239088907
- 2.** Biržu evaņģēlisko reformātu baznīca (*Biržu evaņģeliku reformatu bažnyčia*)
GPS 56.20784344991967, 24.758313183268708
- 3.** Rokišķu Svētā Mateja apustuļa baznīca (*Rokiškio Šv. apaštalo evangelisto Mato bažnyčia*)
GPS 55.96418645910728, 25.583690181398914
- 4.** Panemunēles Sv. Jāzepa baznīca (*Panemunėlio šv. Juozapo Globos bažnyčia*)
GPS 55.91405677576949, 25.456530477159287

- 5.** Pasvales Sv. Jāņa Kristītāja baznīca (*Pasvalio Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia*)
GPS 56.061674, 24.398134
- 6.** Kupišķu Debesbraukšanas baznīca (*Kupiškio Kristaus Žengimo j dangu bažnyčia*)
GPS 55.842214868293226, 24.97596568138967
- 7.** Palevenes Sv. Dominika baznīcas un dominikāņu klostera ansamblis (*Palėvenės Šv. Dominiko (Dominiko) bažnyčios ir dominikonų vienuolyno ansamblis*)
GPS 55.80331229295479, 24.882040076527755

- 1.** Velna kalna pilskalns (*Rinkušku (Juodeļu) (Velniakalnio piliakalnis (Rinkuškiai (Juodeļi))*)
GPS 56.244639, 24.734028
- 2.** Moškēnu pilskalns (*Moškėnų piliakalnis*)
GPS 55.968232, 25.439009
- 3.** Baušišķu pilskalns (*Baušiškų piliakalnis*)
GPS 55.8463, 25.5998
- 4.** Alksņu pilskalns (*Alksnių piliakalnis*)
GPS 56.155472, 25.544417

- 5.** Āžuolpamušes pilskalns (*Āžuolpamūšės piliakalnis*)
GPS 56.123477, 24.460048
- 6.** Bakšēnu pilskalns (*Bakšėnų piliakalnis*)
GPS 55.92966618541108, 24.92528096623876
- 7.** Kupišķu (Augštupēnu) pilskalns (*Kupiškio (Aukštupėnų) piliakalnis*)
GPS 55.84795381918337, 24.976059824407407
- 8.** Stirnišķu pilskalns (*Stirniškų piliakalnis*)
GPS 55.78121830764225, 24.81662382624974

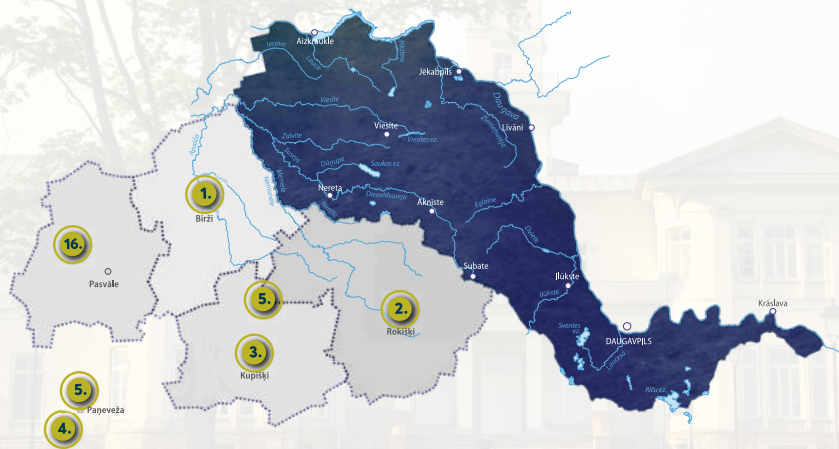
Nozīmīgas lietuviešu dzimtas un personības

Lietuvas Sēlijas reģions ir bagāts ar nozīmīgām dzimtām, kuru dzīves gājums un devums ir saistīts ar politikas, kultūras, valodniecības jomām, kā arī ar dalību pretošanās kustībās un kuru dzimtas saknes cieši saistītas ar Biržu Rokišķu, Pasvales un Kupišķu novadiem. Te meklējami rakstnieki, dzejnieki, mūziķi, mākslinieki, zinātnes, izglītības un kultūras jomas pārstāvji, kas devuši paliekošu ieguldījumu Sēlijas zemes identitātes stiprināšanā un kopējā kultūras mantojumā.

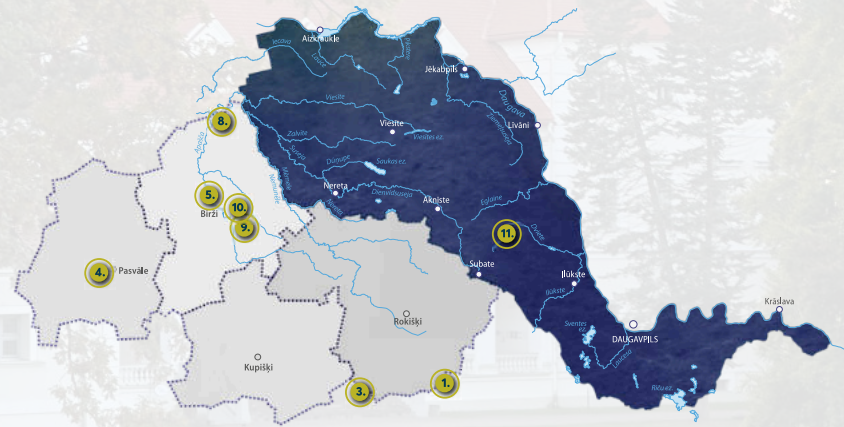
Radvilu dzimta bija ietekmīgākā Lietuvas dižkunigaitijas dzimta, kurai bija īpašumi arī Sēlijas teritorijā. Ar dzimtas vēsturi var iepazīties Biržu reģiona muzejā "Sēla", kura bibliotēkā meklējams 17 000 plašs grāmatu krājums. **Tiškeviču dzimtas** pārstāvji ne tikai būvēja muižas, bet arī rūpējās par vietējo kopienu attīstību un nodarbojās ar mecenātismu. **Sapjehu dzimta** bija viena no senākajām Lietuvas augšdzimušajām dzimtām, **Vidugiru dzimtas** pārstāve (Elena Vidugirytė) bija partizānu sakarniece, cīnoties pret padomju

okupāciju. **Nečionu dzimtas** pārstāve Renė Nečionienė, kuras ģimene tika izsūtīta uz Sibīriju, kļuva par represiju simbolu. **Šernu dzimtas** pārstāvji bija diplomāti un teologi, **Daukšu dzimtas** pārstāvji bija lietuviešu valodas un kultūras kopēji. **Petruļu dzimtas** Alfonsas Petrulis bija Lietuvas Neatkarības akta parakstītājs, politiķis un sabiedriskais darbinieks, **Dauguviešu dzimtas** pārstāvji bija kultūras darbinieki (režisors, aktrise, mūziķe), kuri aktīvi atbalstīja lietuviešu kultūru gan Lietuvā, gan emigrācijā. **Ladigu dzimtas** pārstāvji bija nozīmīgi kultūras un patriotisma veicinātāji Biržu reģionā, **Īču dzimtā** bija uzņēmēji, dzelzceļa infrastruktūras uzlabotāji un uzņēmējdarbības attīstītāji. **Jakubēnu dzimta** zināma kā mūzikas un kultūras atbalstītāji, **Mačuļsku dzimtā** bija evaņģēlistu reformātu kopienas aktivisti Biržu reģionā. **Jansonu dzimta** - teātra

zinātnieki, savukārt **De Šuazelu-Gufjē dzimtas** pārstāvji bija saistīti ar muižu pārvaldīšanu, diplomātiskām un kultūras aktivitātēm. **Vileišu ģimene** iestājās par preses brīvību. Kā nozīmīgas personības minami **Kazimiers Būga** (baltu filologs, valodnieks, **Jurģis Bielinis** (grāmatnieks, nacionālās kustības dalībnieks), **Jozs Tums-Vaižgants** (rakstnieks, priesteris, publicists, viens no modernās lietuviešu literatūras pamatlicējiem), **Jozs Balčikonis** (valodnieks un avīzes redaktors, tulkotājs un literārās valodas normētājs), **Konstancija Šķirmantiene** (dziedātāja), tautas mūzikas popularizētāja starpkaru periodā), **Ādolfs Sabaļausks jeb Zaļā rūta** (folklorists, dzejnieks, pedagogs, tulkotājs), **Kazimiers Kristups Daukša** (lietuviešu gramatikas autors), **Roberts Antiņš** (tēlnieks).

1. Radvilu dzimta
GPS 56.20514, 24.75357	6. Šernu dzimta	12. Jakubēnu (Jakubėnai) dzimta
2. Tiškeviču dzimta
GPS 55.9570, 25.5895	7. Daukšu dzimta	13. Mačuļsku (Mačiūskiai) dzimta
3. Sapjehu dzimta
GPS 55.8434, 24.9821	8. Petruļu dzimta (Petruļiai)	14. Jansonu dzimta
4. Vidugiru dzimta
GPS 55.6750, 24.3560	9. Dauguviešu (Dauguiviečiai) dzimta	15. De Šuazelu-Gufjē (de Choiseul-Gouffier) dzimta
5. Nečionu (Nečionių) dzimta
GPS 55.7330, 24.3640	10. Ladigu (Ladigys) dzimta	16. Vileišu (Vileišių) ģimene
GPS 56.097691, 24.307102

1. Kazimiers Būga (Kazimieras Būga, 1879–1924)
GPS 55.74155, 25.76144	5. Leonards Gutausks (Leonardas Gutauskas, 1938–2021)
Birži	9. Ādolfs Sabaļausks jeb Zaļā rūta (Ādolfs Sabaliauskas-Zaļa Rūta, 1893–1952)
Krikščiai, Biržu pagasts
2. Jurģis Bielinis (1846–1918)	6. Konstancija Šķirmantiene (Konstancija Šķirmantiėnė, 1901–1990)
Rokišķu novads	10. Kazimiers Kristups Daukša (Kazimieras Kristupas Daukša, ap 1820–1880)
Necjūni, Biržu pagasts
3. Jozs Tums-Vaižgants (Juozas Tumas-Vaižgantas, 1869–1933)
Moleišu ciems, Svėdasu pag., tag. Anikšču raj.	7. Daļa Tamulevičiūte (Dalia Tamulevičiūtė, 1935–2006)
Kupišķu novads	11. Roberts Antiņš (Roberts Antinis, 1898–1980)
Kalabruņa, Rubenes pagastā, Jėkabpils novadā
4. Jozs Balčikonis (Juozas Balčikonis, 1885–1969)
Balkoņu ciems, Pasvales raj.	8. Jakūbs Šerns (Jokūbas Šernas, 1881–1926)
Jasišķu ciems (tagad – Biržu rajons)	

Antīko priekšmetu kolekcijas

Biržu, Rokišķu, Kupišķu un Pasvales rajoni izceļas ar bagātīgām senlietu kolekcijām, kas sniedz ieskatu vietējo amatu prasmēs, sadzīves mantojumā un tautas mākslas tradīcijās. Tās atrodas muzejos, muižās un privātajās kolekcijās.

Rokišķu novadpētniecības muzejā skatāma plaša kalēja darbu, juvelierizstrādājumu un etnogrāfisko priekšmetu kolekcija, kurā iekļautas 19. un 20. gs. sākuma rotaslietas un darba rīki. Biržu reģiona muzejā "Sēla" aplūkojamas senas rotaslietas, kalēja darbi, tautastērpi, sadzīves priekšmeti un Radvilu dzimtas laikmeta privāta kolekcija. Savukārt, Sodelišķu muižas senlietu un tehnikas muzeji apmeklētājus

iepazīstina ar tvaika traktoriem, vēsturiskajiem auto un tehnikas vienībām, dažādu lauku sadzīves priekšmetiem un autentisku Augškaitijas lauku sētu ar kalvi, klēti, šķūni un vējdzirnavām. Pasvales novadpētniecības muzejs ir bagāts ar arheoloģiskajiem atradumiem, vēsturiskām liecībām, senlaicīgiem darbarīkiem un rotaslietu kolekcijām. Adomines muiža vilina apmeklētājus ar retu 18. gs. romantisma koka arhitektūru un saglabātajām koka un maizes krāsnīm, freskām un ornamentētām parketa grīdām. Kupišķu etnogrāfiskais muzejs lepojas ar 19. un 20. gs. 1. puses lietuviešu tradicionālo apģērbu un aksesuāru kolekciju, kā arī ar gandrīz 4000 gadu veciem taura rāgiem.

Biržu rajons

- 1. Biržu reģiona muzejs "Sēla"**
GPS 56.20497466726925, 24.753460310253015
- 2. Sodelišķu muižas sēta**
GPS 56.291315236697486, 24.63818959676731

Rokišķu rajons

- 3. Rokišķu novadpētniecības muzejs**
GPS 55.96551329449618, 25.600941669758065

Pasvales rajons

- 4. Pasvales novadpētniecības muzejs (Pasvalys krašto muzejs)**
GPS 56.06035240668589, 24.398929196749773

Kupišķu rajons

- 5. Adomines muiža (Adomynės duaras)**
GPS 55.74904844809435, 25.304481078604162
- 6. Kupišķu etnogrāfiskais muzejs**
GPS 55.84234185170991, 24.975418484347482

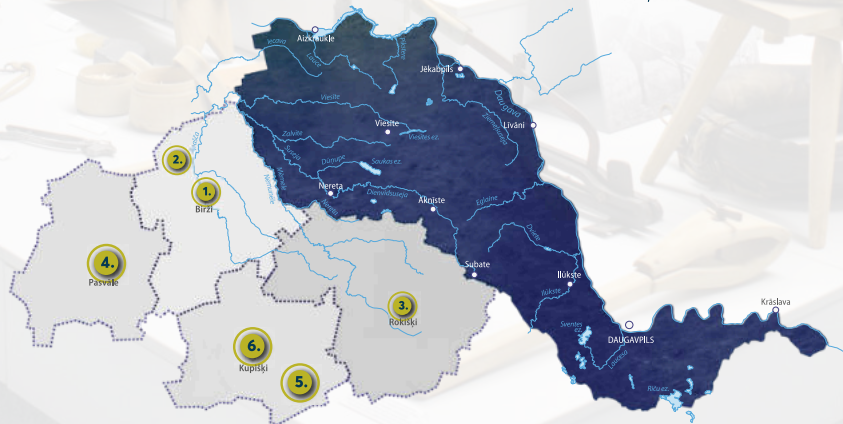

Foto: Pasvales novadpētniecības muzejs

Izglītības programmas un tūrisma centri

Tūrisma informācijas centri kalpo kā nozīmīgi atbalsta punkti gan vietējiem iedzīvotājiem, gan pilsētas viesiem. Tie piedāvā aktuālu informāciju par apskates objektiem, pasākumiem, naktsmītnēm un tūrisma maršrutiem, kā arī bieži vien organizē vietējās ekskursijas un sadarbojas ar uzņēmējiem, kuri piedāvā ne tikai ekskursijas vai naktsmītnes, bet arī izglītojošas izglītības programmas, kas, savstarpējas sadarbības rezultātā, var būt nozīmīgs resurss vietējās kopienas attīstībai, veicinot gan zināšanu apmaiņu, gan uzņēmējdarbības un kultūras tūrisma reģionā. Piemēram, Biržu reģiona muzejs "Sēla" piedāvā izglītojošas programmas par hercogu pilīm, alus darīšanu un 16.-17. gs. karadarbību. Kristīnas un Jūra Miļišūnu aitkopības saimniecība piedāvā izglītojošu

programmu "Aita apģērbs un pabaros", Alus darītava "Rinkuškiai" piedāvā 7 izglītojošas programmas par alus darīšanu, Lavandu saimniecība piedāvā izglītojošu programmu "Lavanda. No sēklas līdz produktam". Sodelišķu muiža piedāvā izglītojošas programmas "Graudu ceļš" un "Kā senči smalkmaizītes cepa", kā arī citas mācību programmas. Rokišķu reģiona muzejs - piedāvā izglītojošas programmas "Siera ceļš", "Senie laiki atdzīvojas ar misiņu" un citas, Pasvales reģiona muzejs piedāvā izziņošanas programmas "Senie lauku amati", "Maizes ceļš", "Lina ceļš" un citas, Kupišķu etnogrāfiskais muzejs piedāvā izglītojošas programmas "Koka noslēpumi", "Podnieka amats" un "Tautas tērpa krāsas un zīmes".

Biržu rajons

- 1. Biržu reģiona muzejs "Sēla"**
GPS 56.20518425178895, 24.753306044086706
- 2. Kristīnas un Jūra Miļišūnu aitkopības saimniecība (Miļišūnu avių ūkis)**
GPS 56.297665, 24.589793
- 3. Alus darītava "Rinkuškiai" (Alaus darykla „Rinkuškiai“)**
GPS 56.20788204980549, 24.72340378326866
- 4. Lavandu saimniecība (Lavandų ūkis)**
GPS 56.006142, 24.736393

Sodelišķu muiža (Sodeliškių duaras)

- 5. Sodelišķu muiža (Sodeliškių duaras)**
GPS 56.291243786378494, 24.63821105443911
- 6. Biržu tūrisma un uzņēmējdarbības informācijas centrs**
GPS 56.20071062745682, 24.7573560832681

Rokišķu rajons

- 7. Rokišķu reģiona muzejs (Rokiškio krašto muzejus)**
GPS 55.965401, 25.600856
- 8. Rokišķu tūrisma informācijas centrs**
GPS 55.9646861927119, 25.586516910234927

Pasvales rajons

- 9. Pasvales reģiona muzejs (Pasvalio krašto muzejus)**
GPS 56.060201, 24.398996
- 10. Pasvales tūrisma informācijas centrs**
GPS 56.06031872653541, 24.398995012093433

Kupišķu rajons

- 11. Kupišķu etnogrāfiskais muzejs (Kupiškio etnografinis muzejus)**
GPS 55.842421, 24.975395
- 12. Kupišķu rajona tūrisma un uzņēmējdarbības informācijas centrs**
GPS 55.83105741280093, 24.986830754404256

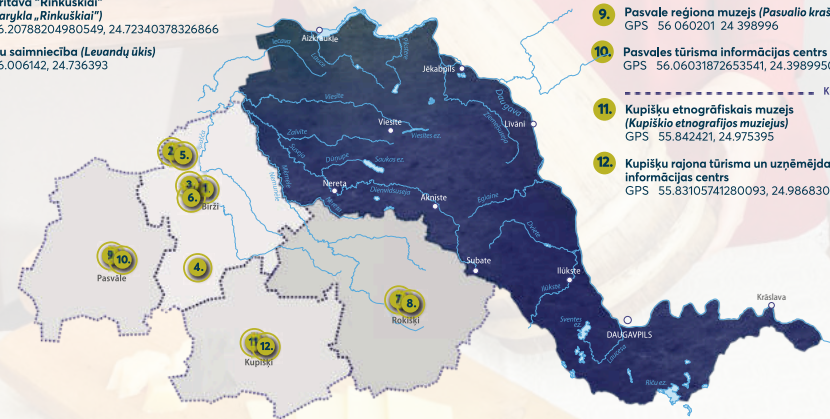

Foto: Izglītojošā programma "Siera ceļš", foto autors: Rokišķu reģionālais muzejs

Kulinārais mantojums

Sēlijas un Lietuvas ziemeļu daļas kulinārais mantojums sniedz ieskatu Aukštaitijas gastronomiskajā identitātē, kas gadsimtiem ilgi veidojusies ciešā saiknē ar vietējiem resursiem un tradicionālo saimniekošanu. Galvenie pārtikas produkti – rudzi, kartupeļi, piena produkti, gaļa, dārzeņi un kaņepju eļļa atklāj pierobežas reģiona tradicionālās saimniekošanas prakses. Šajā reģionā joprojām tiek koptas senču gatavošanas tradīcijas, tiek gatavota rudzu maize ar ieraugu, sviesta ēdieni, kartupeļu pankūkas, sātiga grūbu putra, medus, atsvaidzinošs kvass, zaļu tējas, ābolu siers un citi ēdieni. Īpaša nozīme tiek piešķirta svētku maltītēm - Ziemassvētkos un Lieldienās pasniegtie ēdieni iekļauj vietējo kultūras mantojumu un kopienas tradīcijas.

Nogaršot tradicionālos ēdienus (ceptu maizi, sviestu, kvasu, medu, krējumsieru) iespējams Sodelišķu muižas sētā. Alus darītavas "Rinkušiai" muzejā ir iespēja iepazīties ar Biržu vēsturi un restorānā nobaudīt alus zupu, tumšajā alū gatavotus salātus vai citus alus iedvesmotus ēdienus. Savukārt, "Biržu alus" piedāvā ekskursijas, degustācijas un izglītojošas programmas, kurās iepazīstina ar alus gatavošanas procesu. Aitas gaļu un piena produktus var nogaršot Kristīnas un Jūra Miļišūnu aitkopības saimniecībā, kurā, iepriekš piesakoties, var piedalīties gan izglītojošās nodarbībās, gan degustācijās. Tāpat Sēlijas garšas var baudīt Ilzenbergas muižā, Raubones ciema kopienā, Kupišķu etnogrāfiskajā muzejā un Adomines muižā.

1. Sodelišķu muižas sēta (Sodelišķiū duaro sodyba)
GPS 56.291262, 24.638179
2. Alus darītava "Rinkušiai" (Alus darykla „Rinkušiai“)
GPS 56.20788204980549, 24.72340378326866
3. Alus darītava „Biržu alus“
(Tradicinālais alus darykla „Biržu alus“)
GPS 56.20018548951394, 24.753560148826036
4. Kristīnas un Jūra Miļišūnu aitkopības saimniecība
(Miļišūnu avių ūkis)
GPS 56.297665, 24.589793
5. Biržu maizes ceptuve (BIRŽŪ DUONA)
GPS 56.1965320212834, 24.755221139088356
6. Ilzenbergas muiža (Ilzenbergo duaras)
GPS 56.159707246290324, 25.524556675292033
7. Tradicionālās folkloras un kulinārijas mantojuma svētki „Pyraginės“ (Valakėlių kaima bendruomenė)
GPS 56.050177, 24.336200
8. Raubones ciema kopiena acina izgaršot reģiona senās kultūras tradīcijas
GPS 56.123570, 24.476982
9. Kupišķu etnogrāfiskais muzejs (Kupiškio etnografinis muzejus)
GPS 55.84237, 24.97526
10. Adomines muiža
GPS 55.748985637800274, 25.304853417002672

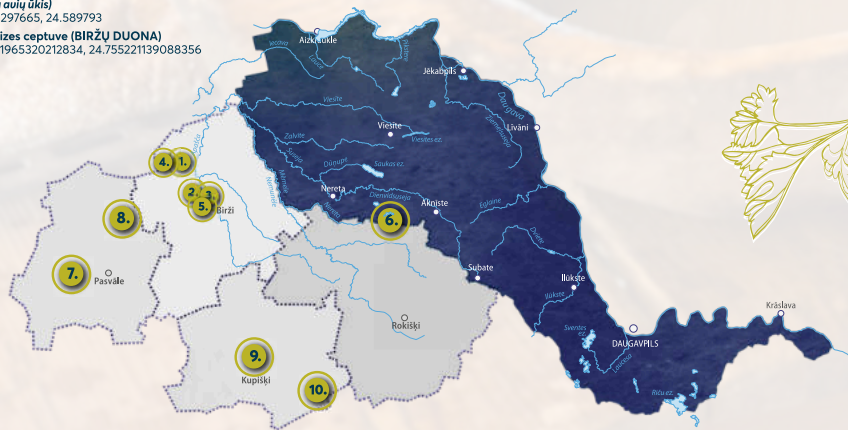

Foto: Sodelišķu muižas lauku sēta, foto autors: Biržu tūrisma un uzņēmējdarbības informācijas centrs

Tradicionālais apģērbs

Sēlijas reģiona tautas apģērbs izceļas ar senajām tradīcijām, kurās savijušās latviešu un lietuviešu etnogrāfiskās iezīmes, īpaši spilgti atainojot Biržu un Neretas apgabalu kultūras mantojuma mijiedarbību, radot unikālu un krāsainu apģērbu kompleksu. Tomēr jāpiebilst, ka Aukštaitijas tēpi atšķiras no Latvijā esošā sēļu apģērba – līdz 19.gs. vidum un vēlāk saglabājās atšķirīgs no citiem etnogrāfiskajiem apgabaliem sieviešu un vīriešu apģērbu komplekss. Sieviešu tēpi sastāvēja no īpaša piegriezuma kreklim ar horizontāli austām rotām, kas atgādina slāvu un poļu tradīcijas, un rūtājiem svārkēm spilgti sarkanās un zaļās krāsās. Lina priekšauti rotāti ar sarkaniem izšuvumiem un

mežģinēm, bet galvassegas atšķiras pēc sievietes statusa – meitenes nēsā vainagus, bet precētas sievietes cepures ar šallēm. Vīriešu apģērbs iekļauj garus krekļus ar izšūtām aprocēm un apkaklēm, vilnas vestes un virsjakas tumšos toņos, kā arī lina vai vilnas bikses ar taisnu piegriezumu. Tērpiem pievienojas austas jostas un ādas apavi, kas papildina kopējo harmonisko un funkcionālo izskatu. Mūsdienās Sēlijas reģiona tradicionālos apģērbus izmanto folkloras ansambļu priekšnesumos, festivālos un muzejos. Rokišķu muzejā tiek rīkotas tautas tērpu izstādes, tādējādi saglabājot un popularizējot reģiona identitāti.

Valodas īpatnības

Reģionā ir saglabājušās gan senās baltu valodas, gan mūsdienu lietuviešu valodas dialekti. Šeit dominē austrumu aukštaišu dialekts ar tā reģionālajām īpatnībām. Sēlijas vēsturiskajai zemei piegulošās leišu izloksnes pieder pie augštaišu dialekta austrumu grupas.

Biržu rajonā sastopams austrumu aukštaišu dialekts, kas saglabā sēļu valodas ietekmes pēdas. Rokišķu rajonā dominē austrumu aukštaišu dialekta iezīmes, taču skaidri novērojamas arī sēļu valodas atskaņas. Kupišķu rajons pārstāv klasisku austrumu aukštaišu dialektu, kurā

saglabājušies arī senās leksikas elementi. Savukārt Pasvales rajona ziemeļu daļā vērojama sēļu valodas ietekme, tomēr kopumā raksturīgas austrumu aukštaišu runas īpatnības.

Mūsdienās šie dialekti joprojām ir dzīvi, galvenokārt, vecākās paaudzes iedzīvotāju sarunvalodā, taču tos pakāpeniski aizstāj literārā valoda. Tomēr vietvārdi un fonētiskās īpatnības turpina būt nozīmīgas kultūras mantojuma liecības, kas saglabā saikni ar reģiona vēsturisko un lingvistisko mantojumu.

Foto: Izglītojošā programma, foto autors: Rokišķu reģionālais muzejs

Amatniecība un prasmes

Sēlijas un Lietuvas pierobežas reģionu kultūras mantojuma neatņemama sastāvdaļa ir tradicionālā amatniecība, kas joprojām tiek uzturēta un nodota nākamajām paaudzēm, radot īpašu saikni starp pagātni un mūsdienām. Keramikā vietējais māls pārtop podos un glazētos traukos, saglabājusies senā rudzu maizes cepšanas tradīcija – ceptuvēs un meistardarbnīcās top maize ar ieraugu pēc senču tradīcijām. Meistari no koka veido krustus, soliņus un stabiņus, izmantojot senās prasmes. Īpaša loma ir aušanai, kas saglabā rakstu un raksturu bagātību. Biržos joprojām dzīva ir salmu rotājumu veidošanas tradīcija – smalku un simbolisku rotājumu izgatavošana Ziemassvētkos.

Kā viens no amatniecības prasmju zinātajiem un pratējiem minams Biržu

reģionālais muzejs "Sēla", kas iepazīstina apmeklētājus ar hercogu pils dzīvi, Biržu reģiona senajām alus darīšanas tradīcijām un 16.-17. gadsimta karadarbību. Muzejā pieejamas arī dažādas izglītojošas programmas - "Siera ceļš", "Senatne runā misiņā", "Koka noslēpumi", "Podnieka amats", "Tautastērpa krāsas un zīmes", "Senie lauku amati", "Maizes ceļš", "Lina ceļš" un citas. Jāizceļ arī daudzpusīgie tautas daiļamatnieki, piemēram, Zita Kumpeliene - tautas māksliniece un nacionālā mantojuma glabātāja, kura izgatavo salmu puzurus un vilnas izstrādājumus, kā arī daudzi citi, kas prot senos arodus – aušanu, tamborēšanu, izšūšanu, klūgu pīšanu, olu čaumalu grebšanu, kā arī papīra tradicionālo ornamentu veidošanu. Neatņemama sastāvdaļa ir amatnieku gadatirgi, kuros dalīties ar zināšanām un tirgot radītās lietas.

- Biržu rajons
1. Biržu reģionālais muzejs "Sēla" (Biržu krašto muzejus „Sēla”) GPS 56.20493289383482, 24.75344958141711555
 2. Zita Kumpeliene
- Rokišķu rajons
3. Rokišķu reģionālais muzejs (Rokišķio krašto muzejus) GPS 55.965401, 25.600856
 4. Ale Gegelevičiene
 5. Ale Deksniece

- Kupišķu rajons
6. Kupišķio etnogrāfiskais muzejs (Kupišķio etnogrāfios muzejus) GPS 55.84237, 24.97526
 7. Danute Palaimiene (Danutė Palaimienė)
 8. Irēna Vapšiene (Irena Vapsienė)
 9. Virginija Jurevičiene (Virginija Jurevičienė)

- Pasvales rajons
10. Pasvales reģionālais muzejs (Pasvalio krašto muzejus) GPS 56.06035240668589, 24.398929196749773
 11. Raubonu ūdenszīrnava (Raubonių vandens malūnas) GPS 56.123570, 24.476982

Vietējo kopienu tradicionālie svētki

- Biržu rajons
1. Biržu pilsētas svētki
- Rokišķu rajons
2. Amatniecības un tautas mākslas gadatirgi
- Pasvales rajons
3. Amatu darbnīcas Pasvales muzejā GPS 56.06035240668589, 24.398929196749773

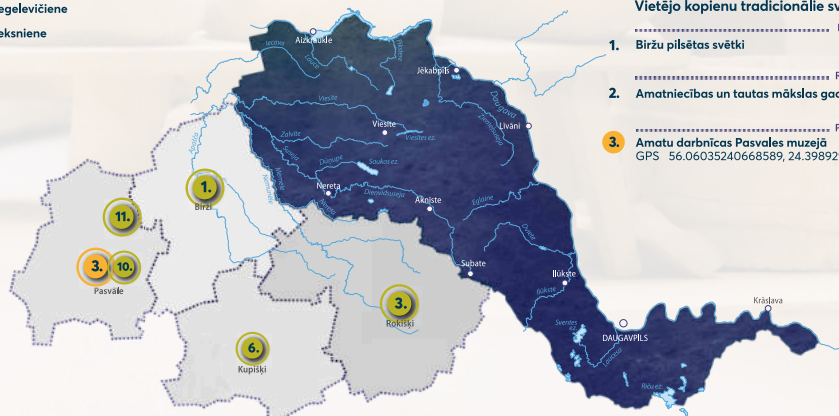

Foto: Izglītojošā programma "Maizes ceļš"

Tradicionālā arhitektūra un dzīves vieta

Kultūrvēsturiskais mantojums atspoguļojas praktiskajā, tradicionālajā arhitektūrā, kas sakņojas Aukštaitijas koka viensētu un muižu būvniecības tradīcijās. Sētu pagalmos bieži aug ābeles un citi augļukoki, radot mājīgu un dzīvīgu ainavu, kamēr sētas perimetru iezīmē tradicionāli žogi. Logus rotā koka slēgi – ne tikai praktisks, bet arī estētisks elements, kas bagātina ēkas fasādi. Ēkas tiek veidotas no masīviem guļbaļķiem, kuru jumtus klāj niedres, skaidu vai dakstiņu segumi, radot izturīgu un dabisku harmoniju ar apkārtni. Dzīvojamā ēka parasti veidota izstieptā plānā, nodrošinot ērtu un funkcionālu iekārtojumu, bet tai apkārt izvietotas svarīgākās saimniecības būves – klēts, kūts, pirts un rija.

Sēlijas reģionā arhitektūra nav tikai būvniecības veids – tā ir rūpīgi izkopta dzīves filozofija, kuras mērķis ir radīt vienotu, harmonisku telpu, kas atbilst gan dabiskajiem apstākļiem, gan cilvēka vajadzībām. Īpaši austrumu Aukštaitijā saglabājusies ielu ciematu veids, kur lauku robežas netika sadalītas viensētās, bet tika izmantotas kopīgai dzīvnieku ganīšanai un kopīgām pirtīm.

Sēļu arhitektūras iezīmes var iepazīt Sodelišķu muižas sētā, Astravas muižā, Ilzenbergas muižā, Salamiestro klētī un Adomines muižā.

- Biržu rajons
1. Sodelišķu muižas sēta (Sodelišķių duara sodyba) GPS 56.29129857173051, 24.638174768529684
 2. Astravas muiža GPS 56.21953630765562, 24.768470196761854
- Rokišķu rajons
3. Ilzenbergas muiža (Ilzenbergo duaras) GPS 56.15974987700573, 25.524518398868075
 4. Klēts no Salamiestro (Klėtėlė iš Salamiestro) GPS 55.96545324603452, 25.60089875441447
- Kupišķu rajons
5. Adomines muiža (Adomynės duaras) GPS 55.773169042659966, 25.28853281131079

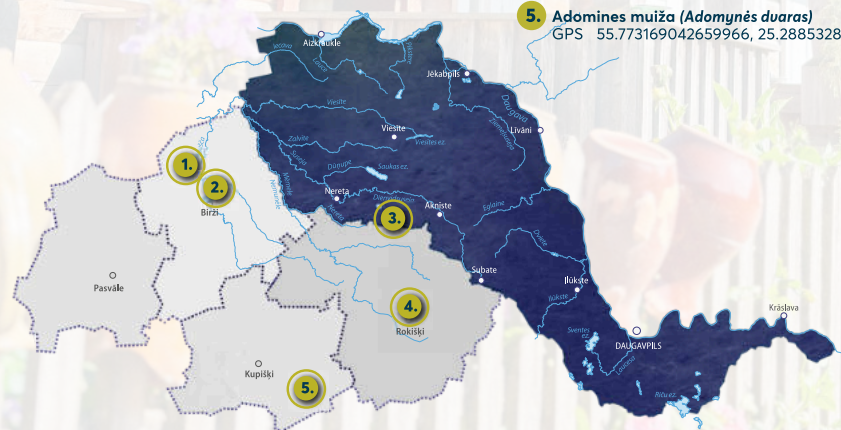

Foto: Sodelišķu muižas lauku sēta, foto autors: Biržu tūrisma un uzņēmējdarbības informācijas centrs

Mūsdienu Sēlijas vēsturiskā zeme un Lietuva gadsimtu gaitā veidojušas ciešas kultūrvēsturiskas, etnogrāfiskas un lingvistiskas saiknes. Sēļu apdzīvotās teritorijas atrodas mūsdienu Latvijas un Lietuvas teritorijā. Šīs zemes veidošanās process bijis daudzslāņains, radot unikālu

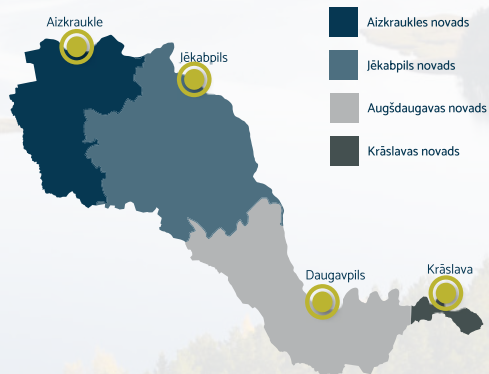
Sēlijas ģerbonis

Sēlijas karogs

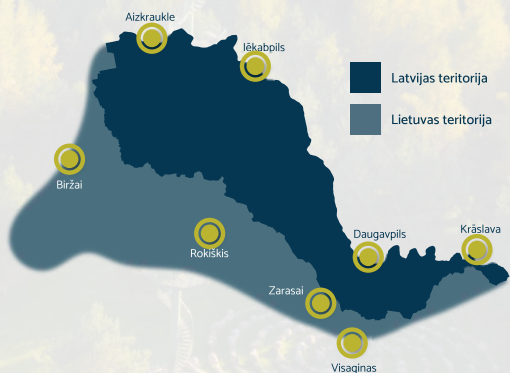
apdzīvojamā struktūru noteica gan šī politiskā situācija, gan ezerainā un purvainā ainava, kas radīja apdzīvotu vietu izvietojumu kā salu mozaiku. Arī vārda "Sēlija" etimoloģija saistīta ar ezeriem bagātu un purvainu apvidu.

Sēlijai Latvijas teritorijā ir noteikti savi heraldiskie - karogs un ģerbonis. Karoga krāsas - karmīnsarkans, balts un sūnzaļš - apstiprinātas 2024. gadā. Ģerbonī attēlots sarkanā laukā pretēji pagriezts, ejošs sudraba staltbriedis. Pastāv arī interesanta lingvistiska saspēle: lietuviešu valodā "briedis" ir "elnias", bet vārds "briedis" lietuviešu valodā nozīmē "alnis" latviešu valodā, kas vēlreiz apliecina sēļu un lietuviešu ciešās saites.

kultūras un dabas telpu. Kurzemes un Zemgales hercogistes laikā jēdziens "Sēlija" nepastāvēja - novadu sauca par Augškurzemi jeb Augšzemi, Augšgalu, Augšzemgali, un tas ietilpa hercogistes Zemgales daļā.

Sēlijas ģenēzes pamatu veidoja baltu sentautas - prūši, kurši, latgaļi, zemgaļi, zemaļi, augštāiši, jātvīngi un galindi, kuru valodas piederēja indoeiropiešu saimes baltu grupai. Senās Sēlijas dienvidu robeža ilgstoši bija atvērta, un tikai 1921. gadā tika noteikta Latvijas - Lietuvas robeža. Vēsturiskās zemes bija piļu valstis, kuru attīstību ietekmēja atrašanās starp divām Polijas - Lietuvas valsts daļām. Teritorijas

Šis informatīvais materiāls ir radīts projekta LL-00132 "Tūrisma piedāvājuma attīstība Sēlijā" (Weekend in Village) ietvaros, ko līdzfinansē Eiropas Savienības Interreg VI-A Latvijas-Lietuvas programma 2021.-2027.gadam. Par tā saturu pilnībā atbild Aizkraukles novada pašvaldība un tas var neatspoguļot Eiropas Savienības viedokli.

Līdzfinansē
EIROPAS SAVIENĪBA

Latvija - Lietuva

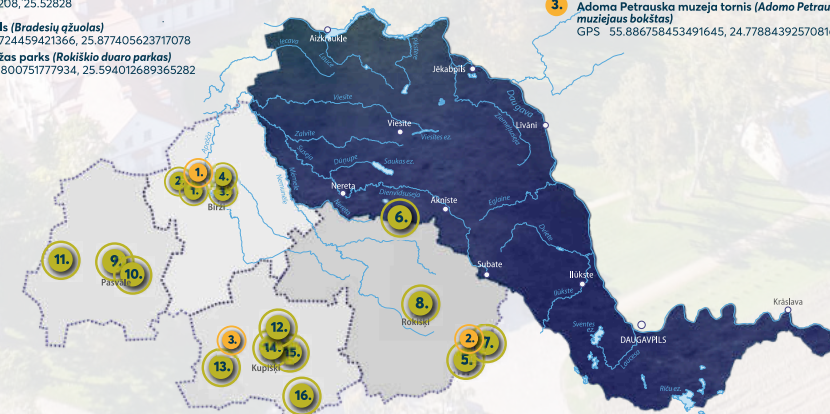
Foto: Sārtu ezera skatu tornis, foto autors: Virginijus Stumbrys
Vāka foto: Kirkilu karsta ezeriņi, foto autors: Remigijus Baltušis

Daba un ainava

Lietuvas pierobežas teritorijas ziemēlastrumu rajoni ir unikāli ar savu dabas un kultūras sintēzi. Šī teritorija atklāj kontrastus starp senajām muižām, pakalniem un plašiem laukiem, kur joprojām saglabāties tradicionālais lauku dzīvesveids. Lauku ainavu veido viļņains reljefs, ar kritenēm, pazemes upēm, alām un gleznainiem dolomīta atsegumiem, lauksaimniecības lauki, pļavas, mežu masīvi un ciematī, kuros dominē koka māju apbūve un augļu dārzi, kas glabā seno Aukštaitijas garu. Izkaisītās viensētas un muižu kompleksi harmoniski iekļaujas dabas ainavā, radot bagātīgu un daudzslāņainu kultūrvēsturisko vidi. Īpašu akcentu piešķir reģiona lielākās upes - Apašča (Apašča),

Tatula, Lēvene (Lēvuo) un Šetekšna. To krastos var rast viesu mājas un citas lauku tūrisma vietas, kas piedāvā mierīgu atpūtu dabas tuvumā, savukārt skatu torņi ļauj ieraudzīt apkārtni no cita skatupunkta. Katrs gadalaiks šajā reģionā atklājas ar savu unikālo dabas estētiku un noskaņu. Pavasarī, kad ielejas ir applūdušas, pļavas rotājas ar ziediem un sākas sējas laiks. Vasarā valda zaļuma bagātība un dzīvīgums - lauki nobriest, cilvēki bauda aktīvu atpūtu pie ezeriem, tiek vākts siens un svinēti ciemu svētki. Rudens ienes siltas krāsas un bagātīgu ražu, gaisā jūtama ābolu smarža un vakara noskaņa, kas padara šo laiku īpaši romantisku. Ziemā reģions pārvēršas par sniegotu pasaku.

1. Karves ala (Karves ala)
GPS 56.206752, 24.694270 2. Kirkilu karsta ezeriņi (Kirkilu karstīnāli ezerēliāli)
GPS 56.246100, 24.688300 3. Širvenas ezers un gājēju tilts (Širvenos ezeras ir pēšējūly tīltas)
GPS 56.211191 24.769184 4. Astravas muižas parks (Astravo duaro parkas)
GPS 56.218569906495695, 24.76786938195152 5. Sārtu ezers (Sartū ezeras)
GPS 55.844207096529175, 25.83811874778537 6. Ilgā ezers (pie Ilzenbergas) (Ilgio ezeras (pie Ilzenbergo))
GPS 56.163208, 25.52828 7. Bradesu ozols (Bradesū qzūolās)
GPS 55.831724459421366, 25.877405623717078 8. Rokišķu muižas parks (Rokišķio duaro parkas)
GPS 55.96580075177934, 25.594012689365282 | <ul style="list-style-type: none"> 9. Zaļgonis avots (Zālsuois sāltinis)
GPS 56.067329, 24.400188 10. Kriņķu parks (Smegduobiū parkas)
GPS 56.055764, 24.397234 11. Skaļu kalns (Skāliū kalnās)
GPS 56.065823, 24.113400 12. Kupišķu ūdenskrātuve (Kupišķio marioš)
GPS 55.854201, 24.972061 13. Stīmišķu atsegums (Stīmišķiū atadanoš)
GPS 55.78308403329736, 24.836308644186158 | <ul style="list-style-type: none"> 14. "Sievasmātes māles" salas dendroloģiskais parks (Uošās Lietuio salas dendroloģiošis parkas)
GPS 55.859905, 24.979226 15. Kupus upes ielejas parks (Kupos upēs slēnio parkas)
GPS 55.83847295849377, 24.98839013542494 16. Šimonu meža iepazīšanas taka "Uz mežu" (Šimonū giros pažīntinās takas „Uz giřiū“)
GPS 55.71927516102254, 25.211680086687233 |
|--|--|---|

- Skatu torņi**
- 1. Kirkilu skatu tornis (Kirkilū apzāvalgoš bokštās)
GPS 56.248436, 24.690898
 - 2. Sārtu ezera skatu tornis (Sartū ezero apzāvalgoš bokštās)
GPS 55.840983, 25.838581
 - 3. Adoma Petrauskā muzeja skatu tornis (Adomo Petrauskio muzejaus bokštās)
GPS 55.886758453491645, 24.778843925708163

Foto: Ilzenbergas muiža, foto autors: Ilzenbergas muiža

Sēlija – sākums ir šodien

Lietuva

